

za oponou

04 13 důvodů, proč být s námi
v sezoně 2024/2025

22 Naše i světová
Prodaná nevěsta

OBČas? Pravidelně!

Předplatné 2024/25 v prodeji

- ZA PODPORY
- OLOMOUCKÝ KRAJ
- MUNICIPALNÍ ÚSTAV KULTURNÍ
- HLAVNÍ PARTNER
- PARTNER
- PROFI TRUCK
- galeriemoritz
- eso
- TRANSPOINT
- OMEGA
- VINO FOL
- RENGL
- zzip

- 04 13 důvodů, proč být s námi v sezoně 2024/2025
-
- 07 Moravské divadelní léto láká na novinky i osvědčenou klasiku
-
- 08 Fotoreport: Sugar
-
- 10 Svoboda hýbe světem
-
- 13 Divadelní Flora
-
- 17 Ateliér MDO — Slovníček pojmů
-
- 18 Nejrychlejší žena světa
-
- 20 Rozhovor s režisérkou Jankou Ryšánek Schmiedtovou
-
- 24 Diva. Vlastenka. Destinnová
-
- 26 Naše i světová Prodaná nevěsta
-
- 28 Máte audiowalk? A mohli bychom ho slyšet?
-
- 30 Sto let lásky k divadlu
-
- 32 Rozhovor s fotografem Petrem Hrubešem
-

za oponou

Redakce: Tereza Matějková, Pavlína Dočkalová

Korektury: Pavlína Dočkalová

Foto na titulní straně: Alexandra Ženatá

Fotografie z inscenace Sugar: Tereza Valnerová

Ostatní fotografie: Alexandra Ženatá, Andrea Simper, Pavel Hejný,

Vladimír Kiva Novotný, Petr Hrubeš

Grafika a sazba: Petr Macháček

Vydává Moravské divadlo Olomouc pro propagační účely zdarma

www.moravskedivadlo.cz · tel.: 585 500 500

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

vítám vás u posledního čísla Za oponou, které vyjde v sezoně 2023/2024. Doufám, že jste si k novému formátu našeho divadelního časopisu našli cestu a že vás jeho čtení po celou sezonu bavilo. Rádi jsme pro vás chystali zajímavé články a rozhovory a již teď přemýšlíme, čím naplníme stránky časopisu v příští sezoně. Určitě se máte na co těšit, ale teď ještě nepředbíhejme. Čekají nás poslední měsíce stávající sezony a budou pořádně nabitě divadelními zážitky. V novém čísle magazínu Za oponou se dozvíte o všem, co vás do prázdnin ještě čeká.

Píšeme o připravovaném muzikálu souboru činohry ELA! i o jeho tvůrcích. Přečíst si můžete i o spojení Emy Destinnové a Prodané nevěsty a určitě nezapomeňte na rozhovory – s režisérkou Jankou Ryšánek Schmiedtovou, Robertou Ferrarou a Štěpánem Pecharem, kteří připravují baletní premiéru v CENTRALu, nebo s fotografem Petrem Hrubešem, autorem vizuálů příští sezony. Dozvíte se také, co chystáme na festivalu Moravské divadelní léto, o divadelním audiowalku, jak vypadala premiéra muzikálu Sugar a jaká bude sezona 2024/2025.

Chci vám moc poděkovat za přízeň v této sezoně a pevně věřím, že si k našemu časopisu najdete cestu i v té další.

Tereza Matějková
šéfredaktorka

13 důvodů, proč být s námi v sezoně 2024/2025

V příští sezoně vám nabídneme pět nových činoher, tři opery a dva balety, z toho některé dokonce ve světové premiéře. Mimo to vznikne v rámci Roku české hudby operní site-specific projekt a soubor činohry uvede novou pohádku. Do Olomouce zavítají přední čeští a zahraniční tvůrci jako dirigentka Anna Novotná Pešková, choreograf Garrett Smith nebo režisér Marián Pecko. Dalším významným „pro“ je cena abonmá, jež zůstává stejná jako loni. Předplatné je tak stále nejvýhodnější způsob chození do divadla.

Jsme divadlo mnoha perspektiv a stejně jako v předchozích sezonách, i dramaturgie té další je velmi pestrá, aby si každý divák našel to své. Objeví se zde jak klasické tituly, současná tvorba, tak i několik světových premiér. Stávající abonenti mohou předplatné obnovit od 2. do 30. dubna. Pro nové zájemce bude v prodeji od 6. května.

Rezonující společenská témata v magickém světě opery

Soubor opery a operety uvede tři standardní a také jednu komorní, zato světovou, premiéru. Přestože ji uvedeme mimo ABO v exkluzivním prostředí Červeného kostela, půjde o velkou událost významně podpořenou dotačním programem Ministerstva kultury v rámci Roku české hudby. Zbrusu novou operu **Malý třesk** vyprávějící o vzniku prostoru a času pro náš soubor napsali Petr Kofroň, Marek Piaček a Michal Cáb. Režie a dramaturgie se ujme Matyáš Dlab a Lukáš Jiříčka z brněnského Terénu.

Následovat bude uvedení stěžejního díla Leoše Janáčka **Její pastorkyňa**, které vznikne v koprodukcii s Janáčkovou operou Národního divadla Brno a bude uvedeno také na Festivalu Janáček Brno 2024. Inscenaci s ryze ženským týmem připraví šéfka opery Veronika Kos Loulová a dirigentka Anna Novotná Pešková a budou na ní spolupracovat s organizací Úsměv mámy pomáhající matkám s poporodní depresí.

Nabídku rodinného divadla rozšíří opera **Jeníček a Mařenka** od Engelberta Humperdincka v režii Elišky Říhové. O dubnovou premiéru se postará světově nejhranější operní titul *La traviata* od Giuseppe Verdiho v režii Michala Háby.

O dubnovou premiéru se postará světově nejhranější operní titul *La traviata* od Giuseppe Verdiho v režii Michala Háby.

Prostor pro klasiku i diváckou fantazii v baletu

Soubor baletu se vrátí ke dvěma velkým premiérovým titulům, které se ponese v duchu klasiky i současné tvorby. Sezonu otevře balet baletů **Labutí jezero** s hudbou Petra Iljiče Čajkovského v choreografii Paula Chalmerna.

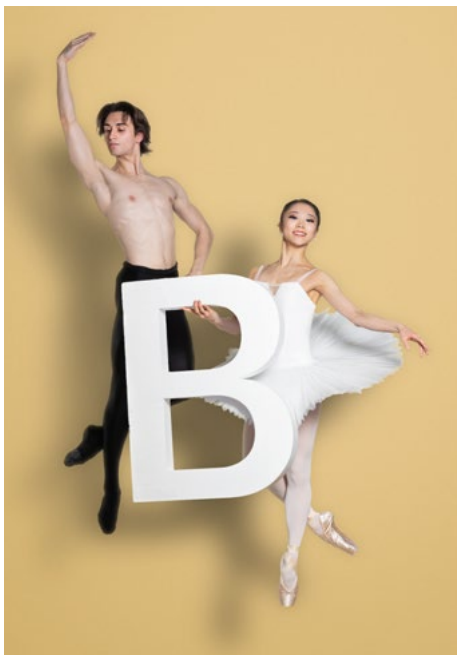
Druhá baletní novinka bude založená na abstrakci a fantazii. **Concerto Fantasy** bude taneční kreací vytvořenou přímo pro náš soubor na hudbu Philipa Glasse. Choreografem bude velmi talentovaný a žádaný americký choreograf Garrett Smith, který v poslední době uvedl své choreografie třeba v milánské *La Scala* nebo v *Houston Ballet*.

V České republice se představí poprvé a soubor baletu uvede tuto choreografii ve světové premiéře.

Činohra se zaměří na ryze českou dramaturgi

Nadcházející sezona bude výjimečná pro soubor činohry, protože se v ní zaměří na ryze českou dramaturgi, a to jak klasickou, tak současnou. Diváci se mohou těšit i na dvě díla, která uvedeme vůbec poprvé, tedy ve světové premiéře. Tím prvním bude satirická tragikomedie ze součas-

nosti **Konečně jsi doma!** v režii Petra Štindla a z pera olomouckého spisovatele a scénaristy Michala Sýkora, jenž je autorem televizních detektivních příběhů jako jsou *Modré stíny* či *Případ pro exorcistu*. Druhou světovou premiérou bude divadelní adaptace filmu **Chvilky**, kterou pro nás vytvoří a zrežiuje sama autorka a režisérka filmu Beata Parkanová.

Klasickou českou dramatickou tvorbu bude zastupovat **Kytice** Karla Jaromíra Erbena, a také neprávem opomíjené drama **Andělé mezi námi** z pera Františka Langerera. Iluzivní, mystickou a možná až osudovou atmosféru Erbenovy *Kytice* se na jeviště Moravského divadla pokusí přenést jeden z nejvýraznějších slovenských režisérů současnosti Marián Pecko. Režie Langerova podobenství o andělech, jež vizionářsky zpracovává téma eutanazie, se ujme šéf činohry Roman Vencel spolu s dramaturgyní Michaelou Doleželovou.

Závěr sezony bude patřit výrazné osobnosti současného českého divadla Davidu Drábkovi, který zde uvede vlastní, původně rozhlasovou hru **Koule**, jednu z nejkontroverznějších českých her současnosti, která odkrývá problematiku státem řízeného dopingu v Československu.

Dětská premiéra s červeným kobercem

Soubor činohry uvede v rámci dětského pohádkového předplatného premiéru **Pohádka zakletá do cimbalu** od Kláry Hanušové, kterou bude režírovat Dana Račková. A bude to premiéra se vším všudy, tedy s červeným kobercem, slavnostním připitkem a fotokoutkem. ●

Premiérové tituly sezony 2024/2025

15. 9. 2024	Petr Kofroň, Marek Piaček, Michal Cáb: Malý třesk / opera (světová premiéra, mimo ABO)
27. 9. 2024	Karel Jaromír Erben: Kytice / činohra
18. 10. 2024	Petr Iljič Čajkovskij: Labutí jezero / balet
15. 11. 2024	Leoš Janáček: Její pastorkyňa / opera
6. 12. 2024	Michal Sýkora: Konečně jsi doma! aneb Papírové mauzoleum / činohra (světová premiéra)
17. 1. 2025	Engelbert Humperdinck: Jeníček a Mařenka / opera
26. 1. 2025	Klára Hanušová: Pohádka zakletá do cimbalu (dětské ABO)
21. 2. 2025	Philip Glass: Concerto Fantasy / balet (světová premiéra)
14. 3. 2025	František Langer: Andělé mezi námi / činohra
11. 4. 2025	Giuseppe Verdi: La traviata / opera
2. 5. 2025	Beata Parkanová: Chvilky / činohra (světová premiéra)
6. 6. 2025	David Drábek: Koule / činohra

Moravské divadelní léto

16.–27. 6. 2024
Smetanovy sady

zvýhodněné
vstupenky
do 19. května

Vylepšená chill out zóna

Moravské divadelní léto láká na novinky i osvědčenou klasiku

Po roce opět přichází čas léta, slunce a vlhkých večerů a my pro vás naproti sbírkovým skleníkům již tradičně chystáme červnový festival pod širým nebem. Smetanovy sady letos znovu ožijí divadlem a program festivalu nabídne novinky i osvědčené klasiky, ale třeba i vylepšenou chill zónu s občerstvením. Moravské divadelní léto startuje 16. června.

Festival čeká zahájení ve velkém stylu, první dva dny budou totiž patřit horké novince na repertoáru souboru opery a operety v režii Marka Davida, muzikálu *Sugar*. Na dva dny se speciálně upraví pódium a můžete se tak těšit na kompletní muzikálový zážitek s orchestrem i šestimetrovou trumpetou, která je dominantním prvkem scénické dekorace Marka Cpina. Další novinkou, kterou pod širým nebem uvedeme také úplně poprvé, je komedie *Natěrač* režisérky Jany Paulové. Inscenace se od své říjnové premiéry těší obrovskému diváckému úspěchu a její reprízy jsou často beznadějně vyprodané i několik týdnů dopředu.

Dále festivalový program vsadí na osvědčené klasiky, jejichž reprízy na festival, ale i do divadla, pravidelně lákají stovky návštěvníků. Nebude chybět muzikál *Noc na Karlštejně*, činohra nabídne úspěšné komedie *Splašené nůžky*, *Dokonalá svatba* nebo *Sluha dvou pánů*. Neděle 23. června pak bude patřit dětem. Těšit se mohou na hudební pohádky *Miniopery* v 10 a ve 14 hodin, a také na bohatý doprovodný program, který si pro ně připraví Ateliér MDO. Odpolední představení *Minioper* připravujeme s organizací Paměť národa, jejíž olomouckou pobočku můžete nákupem vstupenky podpořit.

Kromě divadla si letos užijete také vylepšenou podobu chill zóny, která vznikne mimo jiné použitím scénických dekorací ze zdernírovaných titulů. Plácek pod platany slibuje útulné posezení a spoustu skvělého občerstvení. Čas před začátkem představení nebo o přestávce si můžete zpríjemnit dobrým jídlem a pitím, které pro vás letos zajistí mimo jiné Na břehu Rhôny nebo Coffee Park. Představení ve Smetanových sadech budou začínat stejně jako loni v 19:30, chill zóna se otevře vždy hodinu a půl před představením. Vstup do hlediště se nově otevře už hodinu před začátkem produkce.

První vlna cenově zvýhodněných **vstupenek za 350 Kč bude v prodeji do 19. 5.** Poté se cena zvedne na 400 Kč. Vstupenky je možné koupit v pokladně divadla a online na www.moravskedivadelnileto.cz.

Po zahájení festivalu bude cena činit 400 Kč v online prodeji, na místě pak budou vstupenky k dispozici za 450 Kč. Záštitu nad akcí převzal primátor statutárního města Olomouce Mgr. Miroslav Žbánek, MPA a hejtman Olomouckého kraje Ing. Josef Suchánek. ●

Program festivalu:

neděle 16. 6. *Sugar*
pondělí 17. 6. *Sugar*
úterý 18. 6. *Noc na Karlštejně*
čtvrtek 20. 6. *Splašené nůžky*
pátek 21. 6. *Natěrač*
sobota 22. 6. *Natěrač*
neděle 23. 6. 10:00 *Miniopery*
neděle 23. 6. 14:00 *Miniopery* s Pamětí národa
pondělí 24. 6. *Dokonalá svatba*
úterý 25. 6. *Sluha dvou pánů*
středa 26. 6. *Splašené nůžky*
čtvrtek 27. 6. *Noc na Karlštejně*

Sugar

Velkolepý muzikál *Sugar*, který vypráví bláznivý příběh o dvou muzikantech ukrývajících se v převleku za ženy před mafií, vznikl podle scénáře k filmu *Někdo to rád horké* a měl premiéru v roce 1972. Do Moravského divadla se *Sugar* vrací po deseti letech, tentokrát v režii Marka Davida. Prostřednictvím fotoreportu níže nasajte nejen atmosféru našeho nejnovějšího muzikálu, ale i veselí, které provázelo premiéry 12. a 13. dubna.

Svoboda hýbe světem

Rozhovor s Robertou Ferrarou
a Štěpánem Pecharem.

Inscenace Freedom in Motion, která vzniká v koprodukcii s Muzeem umění v nově otevřeném CENTRALu, je poslední premiérou našeho baletu v této sezoně. Skládá se ze dvou autorských choreografií, které si pro olomoucké tanečnický připravili choreografka Roberta Ferrara a choreograf Štěpán Pechar. S nimi jsme si povídali o inspiraci, interpretacích nových choreografií, ale také o tom, co pro ně svoboda znamená v osobním životě.

Jakou choreografií pro projekt Freedom in Motion s olomouckými tanečníky připravujete?

R. F.: *WHITEflag day* je nová autorská choreografie, kterou připravuji speciálně pro projekt *Freedom in Motion* s tanečníky Moravského divadla Olomouc. Jsem nadšená, že se mohu vydat na tuto novou cestu. Každá tvorba má v sobě vždy něco kouzelného. Tvůrčí práce je, alespoň pro mě, hlavně o předávání energie mezi lidmi. Prostřednictvím choreografie, kterou budeme rozvíjet v prostoru, prozkoumáme komplexnost svobody jako kolektivní síly, která se projevuje v nuancích individuality a jednoty.

Š. P.: Připravujeme premiéru, kterou jsem pojmenoval *Inventing Freedom*. Jedná se o velmi odlehčené, a doufám že i vtipné, bláznivé, dynamické a groteskní taneční představení. Příběh se odehrává v alternativním světě, kde nikdo nikdy nic nezpochybňuje, kde neexistují vlastní názory, vlastní myšlenky či sny... jen vševládnoucí systém. Když záhadná chyba v matrixu vykolejí hrdinu ze systému, společnost nemůže uvěřit vlastním očím. Náš hrdina se chopí příležitosti a udělá nemyslitelné – zachová se svobodně. A co nastane pak?

Jak vás při práci inspirovalo téma svobody a jak se ve vaší choreografii projeví?

R. F.: Téma svobody mě přimělo prozkoumat mnohostrannost tohoto univerzálního pojmu. V choreografii se snažím nabídnout pohled na svobodu nejen jako základní lidské právo, ale i jako na neodmyslitelný projev našeho lidství. Práce, kterou od tanečníků požadují, není jen fyzická a esteticky náročná, ale je také o vnitřním a kolektivním naslouchání. Autenticita provází celý tvůrčí proces. Hledání vnitřní svobody a boj za sociální spravedlnost budou dvě témata, kterým se budeme věnovat.

Š. P.: S tanečníky pracuji na dvou velmi odlišných pohybových slovnících. První vyjadřuje daný systém, nekompromisně svazující performery k tomu, aby vykonávali přesně stejné činnosti. Potlačuje individualitu, svobodu vlastního pohybu, vyjádření, exprese, citů... Vše je jakýsi diktát. Tento pocit jsem podpořil dentální pomůckou tzv. „ústním rozvíračem“, který všem

tanečníkům nepřetržitě vnucuje křečovitý úsměv. Oproti tomuto, je druhý pohybový slovník přehnaně svobodný, hravý, a tak trochu vyšinutý. Zároveň se tanečníci zbavují ústních rozvíračů a získávají tím svobodu mimiky, emocí a exprese. Popravdě je choreografie postavena na dvou extrémech, které mě na tom právě nejvíc zajímají. Přijde mi to legrační, a to je, o co se snažím. Humor je krásným příkladem svobody.

Co bude pro vaši choreografii největší výzvou?

R. F.: Najít rovnováhu mezi svobodou individuálního projevu a soudržností skupiny. Snažím se vytvářet prostor, kde tanečníci mohou objevovat svou individuální přirozenost, aniž by zapomínali na důležitost spolupráce a solidarity. Chci, aby představení bylo kolektivním zážitkem, který inspiruje a sjednocuje diváky díky síle sdílené svobody.

Š. P.: Mít hlediště postaveno ze dvou stran a stavět tak choreografii pro diváky na obou stranách, nikoli do klasického kukátkového divadla. Dále práce s rekvizitami a hledání správné míry vyšinutosti. Zatím je to šilené trochu moc.

Jak se těšíte na práci v nově zrekonstruovaném CENTRALu?

R. F.: Jsem si jistá, že samotný prostor bude sloužit jako přirozená scénografie. Těší mě, že mohu pracovat v prostoru, který není divadlem, podněcuje to nápady, jak prostor využít. A pro tanečníky je to zase nový způsob, jak se propojit s publikem. Bude to bezprostřední a přímá výměna energie, což je pro toto téma, které je tu s námi ve své důležitosti již od nepaměti, zcela nezbytné.

Š. P.: Velmi. Je to moc krásný prostor. Již delší dobu jsem chtěl vyzkoušet vytvořit choreografii do prostoru s publikem na dvou stranách.

Jaký přístup jste volili pro scénu a kostýmy?

R. F.: Jak jsem již zmínila, bude to právě zrekonstruovaná budova CENTRALu, která z hlediska scénografie vytvoří ten správný prostor. Nebudeme předstírat, že jsme někde jinde nebo že vytváříme jiné prostory, využijeme tento konkrétní prostor. Zcela zásadní pro toto představení bude také bílá barva. Rozhodla jsem se pro jednoduchou

estetiku. Kostýmy v bílé barvě stejně jako bílá barva vlajky budou symbolizovat utopické společenství založené na společných principech a hodnotách.

Š. P.: Minimalistický, ale věřím, že úderný. Nechci to prozrazovat.

V rámci projektu *Freedom in Motion* chystáte také workshopy pro veřejnost. Na co se mohou návštěvníci těšit?

R. F.: Během workshopů pro veřejnost se pokusím nabídnout zážitek, který účastníky vyzve k prozkoumání konceptu svobody prostřednictvím pohybu, který vychází ze sdílených demokratických principů. Prostřednictvím vedených praktických cvičení se ponoříme do hlubin lidské svobody a zjistíme, jak ji můžeme pěstovat v každodenním životě. Použiji holistický přístup.

Š. P.: Na bolavé svaly druhý den... ale také na repertoár z tvorby DEKKADANCERS, vedenou improvizaci a na principy partneriny současného tance.

Co pro vás znamená svoboda v osob-

ním životě?

R. F.: Svoboda je pro mě vnitřní cesta objevování přirozenosti. To znamená odvahu jít za svou pravdou a bojovat za svět, kde každý může žít beze strachu a útlaku. Svoboda jako taková přesahuje pojem politické svobody a je spíše vnitřním stavem osobního naplnění. Znamená mít odvahu být sám sebou ve světě, který často vnucuje konformitu a uniformitu. Svoboda je však pro mě také synonymem společenství a společného naslouchání.

Š. P.: V profesním životě je pro mě svoboda možnost tvořit co chci, s kým chci, kdy chci pod značkou svého souboru DEKKADANCERS. Je to radost chodit do práce, pracovat s tanečníky, kteří mají o naši tvorbu zájem, kteří nám důvěřují. Je to humor a smysluplně strávený čas. V osobním životě je to cestování, svoboda žít s kým chci v zemi, kde si v podstatě nemáme na co stěžovat... být milován a milovat... být sám sebou. Bez svobody nemáme nic.

Proč by měli diváci inscenaci *Freedom in Motion* navštívit?

R. F.: Zvu diváky na toto představení, protože nabídne zážitek, který přesahuje rámec tradičních představení. Je to příležitost prozkoumat hloubku lidské svobody prostřednictvím spojení umění, pohybu a kritického myšlení. Svou emocionální krásou a konceptuální silou slibuje *Freedom in Motion* účastníky inspirovat, provokovat a proměňovat. Je to zážitek, který přesahuje jeviště, je to pozvánka ke zkoumání síly svobody v našich životech a ve světě kolem nás. A možná se kolem tohoto projektu vytvoří nová komunita, která se semkne ve jménu svobody.

Š. P.: Krásné téma, krásný prostor, výborní tanečníci... a kupa srandy. ●

Premiéra inscenace *Freedom in Motion* proběhne ve čtvrtek 9. května v 19 hodin v budově CENTRALu. Premiéru a první reprízu inscenace uvedeme v rámci Divadelní Flory.

Roberta Ferrara (*1988) je umělecká šéfkyně tanečního souboru Equilibrio Dinamico, mezinárodně uznávaná choreografka, tanečnice a ředitelka mezinárodního vzdělávacího programu ED ENSEMBLE v Itálii. Od roku 2020 je přidruženou uměleckou ředitelkou Odyssey Dance Theatre v Singapuru, jedné z hlavních profesionálních tanečních organizací v Asii, kterou založil Dr. Danny Tan. Vystudovala humanitní vědy, obor dějiny divadla, a napsala výzkumnou práci o terapeutické hodnotě spontánního pohybu pro tanečnické i netanečnické. V souvislosti se svým výzkumem provedla ponornou studii o technikách a jazycích mezinárodního současného tance. Jako performerka pracovala pro choreografa Emanuela Gata na projektech podpořených Benátským bienále a festivalem Ravello. Hostovala na řadě národních i mezinárodních scén, jako jsou například Staatstheater Ballet

Augsburg, Teatrul De Balet Sibiu, English National Ballet School, Korea Ballet House a další. Kromě toho její práce podpořily Italské kulturní instituty v Colonii, New Yorku, Mexiku, Záhřebu, São Paulu v Brazílii, San Franciscu a Ankaře. Její tvorba byla vybrána a uvedena na různých mezinárodních festivalech (MASDANZA, FIDCMX, Cortoindanza, Network Danza Urbana XL a Festival Ammutinamenti Anticorpi XL atp.). Její díla byla uvedena v Itálii, Mexiku, USA, Albánii, Kosovu, Vietnamu, Belgii, Německu, Chorvatsku, Singapuru, Indii, Japonsku, Koreji, Portugalsku, Turecku, Brazílii, Libanonu, Španělsku, Rumunsku a Bulharsku. V současné době se věnuje choreografii a školení v Itálii i v zahraničí.

Štěpán Pechar (*1987) je umělecký a výkonný šéf DEKKADANCERS, choreograf a tanečník. Po ukončení vyššího odborného studia na ostrově Gozo se v roce 2005 přestěhoval do Prahy, aby zde zahájil svou taneční kariéru. V roce 2010 absolvoval Taneční konzervatoř hl. m. Prahy. Po studiu po dvě sezóny spolupracoval s mladým tanečním souborem Bohemia Balet, kde také začal experimentovat v oblasti choreografie. V roce 2011 se stal členem Laterny magiky a současně spolupracoval se 420PEOPLE. V letech 2011–2012 byl také členem Pražského komorního baletu. V roce 2013 spolupracoval s Lenkou Vagnerovou & Company. V roce 2015 přijal nabídku angažmá do Baletu Národního divadla. Na scéně ztvárnil různorodé role v choreografiích tvůrců jako jsou Jiří Kylián, Ohad Naharin, Alexander Ekman, Václav Kuneš, Petr Zuska a další. Od roku 2015 je výkonným a uměleckým ředitelem DEKKADANCERS.

ZAŽIJTE VOLNOST NA DIVADELNÍ FLOŘE!

27.

DIVADELNÍ
FLORA

9-20/5
2024

OLOMOUČ

Do Olomouce dorazí v polovině května renomované divadelní osobnosti a soubory z jedenácti zemí. V univerzitním městě bude probíhat jeden z nejvýznamnějších středoevropských festivalů – 27. Divadelní Flora. Na sedmdesát akcí, které nesoutěžní přehlídka nabídne, zastřeší motto VOLNOST.

Dvanáct dní s exkluzivním prologem

Pořadatelský spolek Flora Theatre Festival tradičně neanoncuje „výběr toho nejlepšího“ z českého nebo zahraničního divadla. Kritériem dramaturgické volby organizátorů je vždy právě ročníkové motto a snahou představit díla, která s ním inspirativně komunikují, polemizují, zdůrazňují je nebo ožívují v neotřelých souvislostech. Dvanáctidenní hlavní program 27DF představí žánrově pestré portfolio čtyřiaadvaceti inscenací, které doplní široké spektrum doprovodných aktivit.

„Jsme nadšeni z toho, že v rámci slavnostního zahájení můžeme v Olomouci znovu po dvou letech přivítat špičkový ansámbl Schauspielhaus Bochum a pozvat na výjimečný titul *Nový život*, jenž otevíral 59. Berliner Theatertreffen. Nespoutaná interpretace Dantovy předlohy, opřená o virtuózní herecké výkony a famózní hudbu, je dílem jednoho z nejoriginálnějších a nevlivnějších současných evropských režisérů – Christopera Rüpinga,“ upozorňuje na reprezentativní úvod Flory jedna z jejích dramaturgů Dominika Šíroká.

Reflexe války

Festivalové motto emotivně exponují dva polsko-ukrajinské projekty choreografa Macieje Kuźmińskiego. Inscenace *Every Minute Motherland*, na níž Kuźmiński spolupracoval s ekipou ukrajinských tanečnic, je sugestivní reakcí na zločinnou ruskou agresi, sólo Darii Koval *Resistance Movement* (oceněné na Gdaňském festivalu tance 2023) pak autentickou výpovědí ženy bezprostředně zasažené válkou.

Válka hraje stěžejní roli i v diptychu Divadla X10 *Na západní frontě klid / Zelené koridory*. Polyfonii palčivých nadčasových témat rozezněl na scéně českého Divadla roku režisér Dušan D. Pařízek, jenž v adaptaci Remarquova legendárního románu reflektuje nesmyslné utrpení vojáků první světové války a v prvním tuzemském uvedení textu současné ukrajinské autorky Natalie Vorožbyt nahlíží válečný konflikt přes bolestnou osobní zkušenost ukrajinských uprchlic.

Ženy bojující a nepodléhající

Nepoddajné ženské hrdinky jsou protagonistkami podstatné části festi-

valových inscenací. Nerovný soubor s rigidním systémem podstoupí advokátka Tessa Marie Štípkové v soudním dramatu *Na první pohled* režisérky Lucie Ferenzové a Švandova divadla, svou nezávislost si ve stand-upu *Iris* režisérky Miřenky Čechové vybojuje charismatická Iris Kristeková.

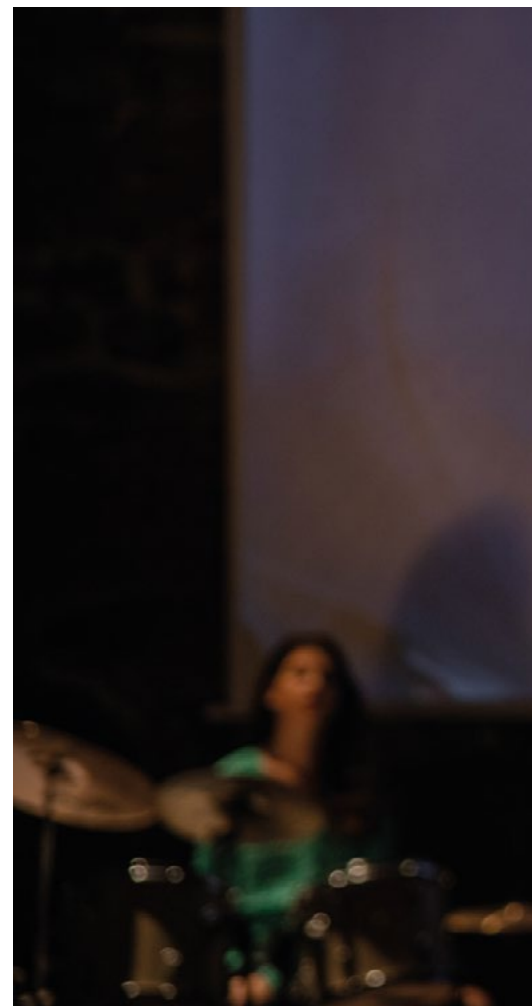
Motto 27DF explicitně podtrhuje jarní novinka činohry Moravského divadla a jejího šéfa Romana Vencla, jejichž muzikál *Ela!* ztvární životní příběh slavné automobilové závodnice a olomoucké rodačky Elišky Junkové, oceňovaná *Anomalie* slovenské choreografky Evy Urbanové s mimořádným fyzickým výkonem francouzské tanečnice Agathe Tarillon i „divadelní pseudodokument“ herečky Milady Vyhnálkové a režisérky Silvie Vollmann – *Masaryk(ová) Divadla na cucky*.

Postavením a svobodou ženy v rozličných kulturních a společensko-historických kontextech se zabývá v Rakousku působící Maďarka Anna Biczók a trio tanečnic ze tří zemí v choreografii *Delicate*, která byla nominována na Cenu Rudolfa Labana pro nejlepší maďarský taneční počín loňského roku.

Politickým statementem, postulujícím volnost jako základní podmínku důstojného života, je autorská výpověď íránské divadelnice a filmařky Sahar Rezaei, jež nechá v apelativní finální performanci 27DF *Happy Birthday* zaznít revoluční heslo svých krajanek „Žena, život, svoboda!“

Volnost jako premisa smysluplné existence

Volnost je ústředním tématem všech vybraných produkcí. V obou svých festivalových příspěvcích – *Peer Gynt* v podání sehraného souboru ústeckého Činoherního studia a *Vojcek* v divokém „remixu“ Lachende Bestien – je radikálně podtrhává režisér Michal Hába; prostupuje Lagarceovou intimní zpovědí *Jenom konec světa* v citlivé reprodukci uměleckého šéfa HaDivadla Ivana Buraje; osciluje fascinujícím světem jevištního poselství *Příchodí* vršovického Vzletu – v empatické režii a dramaturgii Alžběty Novákové a Elišky Říhové; je do jeho „posledního vydechnutí“ nezpochybnitelným fundamentem životního postoje Alfreda Hirsche – hrdiny inscenace Jana Nebeského, Miloslava Königa a Masopustu *Fredy*; fatálně se promítá

do operního debutu *Ad Matrem* (Moravské divadlo Olomouc) tvůrčího tandemu Petr Erbes – Boris Jedinák.

„Svébytně k festivalovému leitmotivu přispějí salcburští Hungry Sharks, které poprvé představíme v České republice. Jejich performance *Béton Brut*, v níž se protíná svět architektury a urban dance, důmyslně komentuje souvislosti mezi betonovým brutalismem a pilířem hipopové kultury – breakdance. Vtipná inscenace je potenciálním diváckým hitem Flory,“ komentuje žánrově i tematické rozpětí festivalového programu dramaturgyně jeho taneční části Jitka Pavlišová.

Západní přísliby

Poprvé v ČR se díky Floře představí také unikátní moldavská umělecká platforma teatru-spălătorie a Nationaltheater Mannheim.

Žánrově hraniční „divadelní koncert“ *Symfonie pokroku* umělecké šéfky kišíněvského teatru-spălătorie Nicolety Esinencu vznikl v koprodukcii s HAU Hebbel am Ufer Berlin a vzbudil mimořádnou pozornost na respektovaných

Napínavé soudní drama *Na první pohled* bylo českou divadelní kritikou nominováno na Inscenaci roku 2023, Marie Štípková, excelující v roli advokátky Tessy, získala v prestižní anketě nominaci na Herečku roku. Titul pražského Švandova divadla a režisérky Lucie Ferenzové uvede 27DF v MDO v sobotu 18. 5. v 17:30.

Provokativní adaptaci Büchnerova *Vojcka* přiveze na Floru soubor Lachende Bestien. Divoké komedii režiséra Michala Háby dominuje skvělý Mark Kristián Hochman. (Moravské divadlo, pátek 17. 5. | 20:00)

Divadelní Flora poukazuje na umělecké, divadelní trendy reprezentující reflexe zásadních sociálních fenoménů a svým návštěvníkům umožňuje těsný kontakt s výjimečnými tvůrci a tvůrkyněmi. Díky besedám, prezentacím a workshopům zprostředkovává jejich dialog s publikem – o inscenačních principech, motivačních zdrojích i občanských postojích.

festivalech politického divadla. Skrze reálné epizody poukazuje na odvrácenou tvář fenoménu otevřené Evropy a diskriminaci, s níž se na západ od svých domovů setkávají lidé toužící po lepším životě.

Mannheimské *Juices* jsou adaptací metaforického textu Ewe Benbenek, jež byla čerstvě pozvána na nejvýznamnější přehlídku inscenací německojazyčných textů Mülheimer Theatertage. Úspěšný titul, odkrývající tabuizované pracovní podmínky přistěhovalkyň v Německu, nese (na scéně programově mapující východoevropskou divadelní perspektivu) výraznou českou stopu. Režiovala jej – ve spolupráci s výtvarníkem a scénografem Antonínem Šilarem – Kamila Polívková.

Polívková je, spolu s dramaturgyní Viktorií Knotkovou, podepsána i pod aktivitou brněnského Centra experimentálního divadla, která je součástí doprovodného programu 27DF. Její motto budou na konci festivalu akcentovat diskuze za účasti ženských osobností německojazyčného divadla – intendantky Maxim Gorki Theater Berlin Shermin Langhoff, programové ředitelky festivalu Radar Ost Birgit Lengers, intendantky & režisérky Theater Dortmund Julie Wissert a kreativní producentky & šéfdramaturgyně Schauspielhaus Zürich Katinky Deecke (a také Lenky Havlíkové, Sodji Lotker, Nicolety Esinencu a dalších reprezentantek středoevropské a východoevropské divadelní scény).

Premiéry, FloraLab, koncerty, besedy

V první polovině DF proběhnou dvě premiéry. První nabídne – ve spolupráci s nově fungující scénou Central olomouckého Muzea umění – baletní soubor Moravského divadla. Komponovaný večer *Freedom in Motion* tvoří tituly *WHITEflag day* italské choreografky Roberty Ferrary a *Inventing Freedom* tanečníka a choreografa Štěpána Pechara. O druhou se postará Divadlo na cucky s autorskou inscenací slovenského režiséra Šimona Spišáka *Tragédi*. Obě novinky se během Flory dočkají dvou uvedení.

Po šesté bude součástí DF i edukativní program FloraLab určený několika desítkám studentů s divadlem spřízněných uměleckých a uměnovědných oborů českých a slovenských univerzit (DAMU a FF UK Praha, JAMU a FF MU

Brno, FF UP Olomouc a VŠMU Bratislava).

Nejen dětské publikum pak osloví Jazmína Piktrová a Sabina Bočková s hravým, poetickým a k interakci provokujícím představením *Mikrosvětý*, jež bylo aktuálně zařazeno do prestižního výběru letošní mezinárodní taneční platformy Aerowaves.

Flora pozve též na velké množství hudebních produkcí ve festivalovém šapitó – k magnetům koncertního programu bude patřit vystoupení dua *PAST* nebo německo-rakouská fúze skladatelů scénické a filmové hudby Alexandra Vičara a Dominika Giesriegla *noise control barrier*.

„Věříme, že leitmotiv Flory bude rezonovat všemi scénami a jeho ethos zazní jak v oficiálních diskuzích, tak během stovek neformálních střetnutí. Budujeme multižánrovou, široké veřejnosti otevřenou platformu mezioborových setkávání s nonkonformní atmosférou sdílení a těšíme se, že nad zásadními problémy naší doby společně povedeme otevřený a výsostně svobodný rozhovor, zve do květnové Olomouce hlavní dramaturg a ředitel festivalu Petr Nerušil.

Dokonale sehraný soubor ústeckého Činoherního studia se představí s inscenací Ibsenova *Peera Gynta* – s energickým, na českých jevištích málo vídaným, výkonem Kryštofa Bartoše v titulní roli. (Moravské divadlo, čtvrtek 16. 5. | 19:00)

Floru exkluzivně odstartuje špičkový mezinárodní ansámbl Schauspielhaus Bochum. V Moravském divadle odehraje v pátek 10. 5. (od 19:30) inscenaci *Nový život* v režii jedné z největších osobností současného evropského divadla – Christophera Rüpinga. Produkcí, která otvírala věhlasné Berliner Theatertreffen, uvede 27DF v německém znění s českými titulky.

Explikace

Explikace je prvním setkáním inscenačního týmu s umělecko-technickou složkou divadla a vedením divadla. Hlavní myšlenkou explikace je představit inscenační tým, inscenaci samotnou a její záměr.

Předkládají se výtvarné a kostýmní návrhy, diskutuje se o rekvizitách, technice, prostoru a dalších požadavcích.

Řeší se nejen výrobní či technická náročnost, ale i stránka finanční a organizační.

Řeší se možnosti nákupů, kreativního využití skladů a fundusů divadla.

Nakonec je potřeba domluvit konečné termíny schválení a dodání všech podkladů, které jsou na explikační poradě projednávány.

Nejrychlejší žena světa

Velká láska, obrovské odhodlání a píle, neuvěřitelné úspěchy i tragické momenty. Takový byl život možná nejslavnější olomoucké rodačky Elišky Junkové. Neobyčejný příběh kdysi nejrychlejší ženy světa představí olomouckému publiku soubor činohry, pro který bude muzikál ELA! poslední premiérou této sezony.

Narodila se 16. listopadu 1900 v Olomouci do rodiny zámečnicka Kašpara Pospíšila jako Alžběta Pospíšilová. Ze sedmi sourozenců Pospíšilových se dospělosti dožila pouze ona, její sestra Marie a dva jejich bratři. Po studii nastoupila do nově vznikající pobočky Pražské úvěrní banky, kterou v Olomouci zakládal Čeněk Junek. Když měl pak v Brně založit další pobočku, vzal si Alžbětu spolu s pár dalšími pracovníky s sebou. V Brně se Alžběta věnovala práci v bance, zdokonalovala se v jazycích, a dokonce studovala hudbu u Leoše Janáčka. Po několika letech se musel Čeněk vrátit zpátky do Prahy a Alžběta šla s ním. Složila zkoušku z angličtiny, začala si zdokonalovat francouzštinu a v roce 1918 dokonce odjela do Paříže na stáž. V té době ji lákalo cestování, toužila navštívit Cejlon, vydat se do Španělska, Afriky nebo Indie. To se jí ale nepodařilo, protože pro své cesty nezískala potřebná víza. Vrátila se proto do Paříže, kde se opět setkala s Čeněkem a navštívila s ním pařížský autosalon. Na něm se společně zamilovali do stroje

Bugatti T30 a začala se psát jejich společná závodní historie.

Po návratu složila Alžběta jako jedna z prvních žen v Československu řidičské zkoušky a v roce 1922 se provdala za Čeňka Junka. Manžel Alžbětu velmi podporoval a do závodního vozu poprvé usedla s ním na místo spolujezdkyně. Netrvalo to ale dlouho a Junková se začala sama prosazovat na závodech v upraveném modelu Bugatti T30. Z Alžběty se také stala Eliška, potažmo Ela, protože v zahraničí ji oslovovali Elizabeth, Eliza nebo Eli. Křestní jméno si stejně jako příjmení změnila v rámci své svatby s Čeňkem, takže k oltáři šla jako Alžběta Pospíšilová a odcházela od něj jako Eliška Junková. Již v roce 1924 si manželé pořídili nový model Bugatti, který tentokrát nesl označení T35 a přezdívalo se mu Tank. Úspěchy se dostavily záhy a Eliška začala psát zcela novou kapitolu ženského motorsportu. Dařilo se jí na domácích i zahraničních závodech a vrcholem její kariéry byla účast na sicilském závodě Targa Florio, na kterém se i za neuvěřitelně těžkých podmínek v celkovém pořadí umístila pátá a získala několik dílčích cen.

Rok 1928 se však nenesl pouze v duchu velkého úspěchu na Targa Florio, život Elišky Junkové totiž zasáhl obrovská tragédie. Během Velké ceny Německa na okruhu v Nürburgringu, kde Junková jen rok předtím zvítězila, měl Čeněk Junek smrtelnou nehodu. Po smrti manžela Junková okamžitě přestala závodit a po nějakém čase se i odstěhovala z jejich bytu v pražském Paláci Lucerna do podkrovní na Hradčanech, kde strávila zbytek života. Na motorismus a na své sny však Junková nezanevřela. Po ukončení závodní kariéry se rozhodla uskutečnit svou vysněnou cestu na Cejlon. Majitel automobilky Bugatti, Ettore Bugatti, jí pro tuto cestu nechal sestavit zcela

nový vůz a požádal ji, aby prozkoumala možnosti exportu na Srí Lance a v Indii. Po návratu z cest se Junková zapojila do budování českého motorismu, stála u zrodu brněnského Masarykova okruhu a její jméno na dnes slavný závod přilákalo třeba i Louise Chirona. Když začaly Baťovy závody vyrábět pneumatiky pro osobní auta, začala Junková pro tento prodejní úsek pracovat. V oboru pak zůstala až do penze. V roce 1940 adoptovala Eliška Junková svého osiřelého synovce Vladimíra a po druhé světové válce se podruhé vdala za motoristického novináře Ladislava Kháse. Po převratu v roce 1948 nemohla Junková vycestovat a povolení dostala až v roce 1966, aby se zúčastnila vzpomínkové jízdy na Targa Florio. Od svých přátel roztroušených po celém světě dostávala nabídky k emigraci, nikdy se ale Československo opustit nerozhodla. Zemřela v roce 1994 ve věku 93 let v Praze.

Ohromující příběh Elišky Junkové přetvořil do divadelního textu dramatik a dramaturg Tomáš Syrovátka a napsal jej na míru olomoucké činohře. Hudbu složil hudebník Filip Tailor a režie se ujal šéf činohry Roman Vencel. V titulní roli Elišky Junkové se představí herečky Natálie Tichánková a Vlasta Hartlová. Premiéra, která vzdá hold slavné rodačce a první dámě motorsportu, se uskuteční v Moravském divadle 3. května 2024. ●

Zajímavosti

- ★ Po Elišce Junkové jsou v České republice pojmenovány tři ulice. Jedna je v Praze – Hostivaři, druhá v Brně v městské části Starý Lískovec a třetí v olomoucké čtvrti Droždín.
- ★ Eliška Junková stojí za názvem českých pneumatik Barum. Ten vznikl při znárodnění gumárenského průmyslu z obchodních názvů Baťa, Rubena Náchod a Matador.

Druhá Ela

Československo mělo ve 20. století ještě jednu Elu, která se ovšem neproslavila tolik jako Eliška Junková, a to i přesto, že toho měly mnoho společného. Eliška Chejnová, později Ela Slavíková, se narodila v roce 1912 v Praze. Od roku 1930, kdy složila řídičskou zkoušku, závodila na vozech Aero a zvítězila na několika závodech. Na jaře roku 1934 se účastnila dálkové jízdy Modrého týmu Aero do severní Afriky. Stejně jako Čeněk Junek, i manžel Ely Slavíkové zemřel při autonehodě a jeho pohřeb se konal v den, kdy v Československu začala nacistická okupace, tedy 15. března 1939. Po smrti manžela se Slavíková přihlásila do služeb Československého červeného kříže a během druhé světové války působila ve Varšavě a v Bukurešti. V roce 1946 emigrovala do Brazílie, kde se znovu vdala, a prožila zbytek života v Riu de Janeiru. Stejně jako Eliška Junková zemřela ve věku 93 let.

Filip Tailor (*1985)

Působí jako olomoucký hudebník, pedagog a je spoluzakladatelem Hudebního Institutu. Narodil se v Brně 29. 1. 1985 jako Filip Krejčí. Své profesní předpoklady podědil po obou rodičích. Ze strany otce jsou to předpoklady umělecké, ze strany matky předpoklady pedagogické. Zřejmě tedy není náhodou, že i když zpočátku volil jinou životní cestu a vystudoval Střední školu elektrotechnickou v Mohelnici – obor Počítačové systémy, si nakonec po magisterském studiu oboru učitelství pro druhý stupeň ZŠ se zaměřením na angličtinu a hudební výchovu na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci zvolil postgraduální studium Hudební teorie a pedagogiky. V roce 2013, uprostřed druhé hlavní zkoušky Sluhy dvou pánů, což byla první inscenace, ke které složil hudbu, si odběhl obhájit dizertační práci na téma Notový zápis a analýza vybraných skladeb progresivního rocku a artrocku, a získal doktorát. O rok později nastoupil na katedru hudební výchovy PdF UP jako odborný asistent, kde působí dodnes.

Je autorem hudby k několika inscenacím v Moravském divadle Olomouc (Cyrano z Bergeracu, Robin Hood a další), ale působí i v jiných divadlech (Městské divadlo Zlín, Slezské divadlo Opava a další). Je autorem aranžmá a hudebního nastudování mnoha hudebních inscenací nejen v Moravském divadle (Boží mlýny, Manon Lescaut, Donaha!, Starci na chmelu a další), ale také v Městském divadle Zlín (Noc na Karlštejně). Působí i na Slovensku (Zvolen, Bratislava). Je také autorem oficiální znělky města Olomouce s názvem Téma pro Olomouc, které nahrála Moravská filharmonie Olomouc, a která měla slavnostní premiéru v roce 2022 při příležitosti Dnů evropského dědictví za účasti primátora a široké veřejnosti. Je také hrdým otcem dcery Laury a olomouckým patriotem.

Tomáš Syrovátka (*1976)

Jako dramaturg spolupracoval s předními českými i slovenskými režiséry – v muzikálovém žánru zejména s mezinárodně úspěšným Jánem Ďurovčíkem. Ve svých hrách se podobně jako v případě muzikálu *ELA!* často inspiruje životem reálných osobností nebo fenomény naší nedávné historie. Komedie *Erotikon doktora Š.* uvedená v DFXŠ Liberec zachycovala životní osudy kritika F. X. Šaldy. Drama *Osud zmizelého* uvedené nedávno v Divadle Šumperk se inspirovalo poválečnými událostmi v sudetském regionu. Věnuje se také tvorbě pro děti, ale i v ní poněkud netradičně sází na dokumentárně laděné náměty: *Pohádka o Raškovi* (podle předlohy Oty Pavla) nebo *Pohádka o Liazce*, která dětským divákům přibližuje úspěchy českých vozů na Dakaru (obojí uvedeno v Naivním divadle Liberec). Stál také za řadou divadelních adaptací klasické literatury: Komorní scéna Aréna uvedla jeho dramaturgii románu Ignáta Hermanna *U snědeného krámu*, pro DFXŠ Liberec připravil spolu s Filipem Nuckollsem rodinnou hudební komedii *Tajuplný ostrov* podle J. Verna. Uplatňuje se také v televizi a v rozhlasu.

Když mě dění na jevišti pohltí

Rozhovor
s režisérkou Jankou
Ryšánek Schmiedtovou

V březnu režisérka Janka Ryšánek Schmiedtová představila divákům Moravského divadla svou verzi komedie Brouk v hlavě v hlavní dvojroli s Lukášem Červenkou. V této sezoně ji však v Olomouci čeká ještě jedna inscenace. Poprvé si vyzkouší režii opery, konkrétně Prodané nevěsty. „Chtěla bych dělat už jen s lidmi a divadly, kde se táhne za jeden provaz,“ říká.

Po téměř dvou letech od uvedení inscenace Rok na vsi jste se vrátila do Moravského divadla, abyste si poprvé zrežirovala dveřovou komedii a také operu. Brouk v hlavě měl premiéru 15. března, Prodaná nevěsta bude mít premiéru v červnu. Jak se zatím v tomto olomouckém dvojboji plném výzev cítíte?

Jsem pár dní po premiéře Brouka v hlavě a mám z té inscenace brouka v hlavě. V generálovém týdnu se mi ve snech objevovaly stále nové otevřené i zavřené dveře všech velikostí a tvarů a já řešila, kdo má kterými projít, jestli je to správně, a kde se ta která postava pak objeví a co bude mít na sobě. Ráno jsem mívala pocit, že jsem skoro nespala, takže to bylo zatím trochu extrémní, připouštím...

Co vás u Brouka v hlavě nejvíc bavilo? Překvapilo vás na něm něco?

Jsem zvyklá říkat hercům, co cítí jejich postava, v jaké se nachází situaci a řešit motivace. Tušila jsem, že ve dveřové komedii o tohle tak úplně nepůjde, ale že skoro vůbec, to mě překvapilo. Teď už dobře vím, že je to spíš přesná a neúprosná matematika načasování gagů a point. Docela mě nyní uklidňuje, že v Prodané nevěstě žádné dveře nejsou. Ani dvojníci. Jen Vašek, který koktá, a mohl by být proto kamarád s Kamilem z Brouka v hlavě, který umí zase vyslovovat jen samohlásky. Tý jo, teď mě napadá, že tihle dva by mohli být korespondenční přátelé a o prázdninách by se navštěvovali v Paříži anebo na české vsi, to by bylo dobré.

Proč se vlastně používá pojem dveřová komedie a jakou roli hrají dveře v našem „Broukovi“?

V podstatě jde o žánr situační komedie, kde dveře hrají jednu z hlavních rolí. Každé totiž vedou jinam, za každými je jiná postava a když se to začne plést, vznikají situace, které by žádný z diváků nechtěl zažít, a proto se jim rád nahlas zasměje. Asi nikdo nechce vejít do pokoje ve vykřičeném domě a potkat tam svého partnera, že? Ale když se to děje jiným lidem, ideálně hercům na jevišti, může to být situace k popukání.

Inscenace má i výraznou hudební složku. Na co se diváci mohou těšit po muzikální stránce?

Během příprav jsem četla o Paříži na přelomu 19. a 20. století. Tehdy to tam

žilo jako jinde ne. Noční kluby, bary plné šampaňského a absintu, ale i panoptika s „lidskými zrůdami“ a necudné taneční programy pro dospělé. To všechno jelo v tomhle městě ve velkém. Lidé měli pocit, že zábava nikdy neskončí a majitelé podniků vymýšleli stále nové programy, u kterých se jedlo, pilo, kouřilo i, pojďme být upřímní, souložilo do brzkých ranních hodin. A jedním z tehdy oblíbených čísel byla také hudba vytvářená pouze hlasy, tedy bez doprovodu hudebních nástrojů, jak se říká a capella. No a několik takových skladeb právě pro našeho Brouka v hlavě připravil Mario Buzzi.

Jak se chystáte na Prodanou nevěstu?

Pro mě bylo důležité vědět, proč a jak chci Prodanou nevěstu dělat. Moderně, s humorem a nadhledem, ale taky s úctou k tradici, tak to mám ráda, jenže jak to dát dohromady? A tehdy mi, už po několikáté, v mém přemýšlení pomohlo dětství. Ve čtvrté třídě jsme byli na škole v přírodě v jižních Čechách a naše podivná paní učitelka, která tehdy fakt v dobrém i špatném potřebovala terapii, nás vodila přírodou a krásně vykládala o jedné velmi vášnivě rybářce, co se jmenovala Ema Destiniová. Že byla i úžasná operní pěvkyně a světová diva jsem se dozvěděla až o několik let později, ale ten obraz krásné sebevědomé ženy s prutem, která jde za rozbřesku rybařit, ten mi v hlavě zůstal, a v Olomouci se ho pokusím znovu na jevišti zhmotnit a vytěžit.

Vnímáte už teď rozdíly mezi operní a činoherní režii? Pokud ano, v čem spočívají?

Na to se mě musíte zeptat až po premiéře Prodané nevěsty. To já zatím netuším. Ačkoliv jsem totiž už hudební žánr několikrát dělala, operetu i muzikál, v Olomouci to bude moje operní premiéra.

Jakou jste pro Prodanou nevěstu zvolila režijní koncepci?

Zkusíme tuhle operu odehrát jako nádherné vzpomínky Emy Destiniové, která sedí u řeky Nežárky a chytá ryby.

Proč vás tolik zaujala osobnost Emy Destiniové?

Musela to být úžasná žena. Odvážná a emancipovaná. V Národním divadle ji jako mladinkou slečnu při konkurzu ředitel ponižil, jak jen mohl, ale ona

nepadla na kolena, nevzdala to, a za pár týdnů měla angažmá v Drážďanech, brzy v Berlíně i Londýně – a netrvalo dlouho, ozval se i New York. Destiniová absolutně vykročila ze stínu pražské pokrytecké smetánky a české malosti a stala se z ní světová pěvkyně těch největších a nejvyšších kvalit. A během toho svého neskutečného úspěchu, který jí v malém českém rybníčku samozřejmě každý záviděl, nedělala nic jiného, jen podporovala vznik Československa a českou kulturu i umělce. Bez ní by našeho Bedřicha Smetanu svět možná poznal později, možná ale taky vůbec. Když si jen představím, že musela v Hamburгу nastoupit na zaoceánský parník a vyrazit vstříc nekonečnému oceánu, aby se dostala do Spojených Států, mám husí kůži, vždyť šlo o dobu, kdy se z Olomouce jelo do Brna několik hodin a byla to cesta, o které se dlouho dopředu mudrovalo.

V letech 2015–2019 jste vedla Divadlo Petra Bezruče v Ostravě, které patří k nejuznávanějším českým scénám.

Jak na tuto zkušenost vzpomínáte?

Už hezky, byla to neopakovatelná a pro mě i nutná a hutná zkušenost. Kéž bych na začátku věděla, co vím teď. Bezruči za sebou mají velké úspěchy, jejich oceňované inscenace směřují k osobitým autorským interpretacím, z druhé strany na repertoár ale tlačí nutnost vydělávat – mít vyprodáno, zadaná představení a jezdit na zájezdy, Bezruči totiž nejsou příspěvkovým divadlem. Takže jsou potřeba ve velkém oba dva extrémy, úspěch u většinového i artové nastaveného diváka, to vůbec není lehké. A k tomu je soubor složený ze samým ego mistrů, což je někdy skvělé a někdy šílené. Obrovským tlakem pro mě bylo, že dost lidí řešilo, zda jako žena funkci uměleckého šéfa mohu vykonávat. To je taková naše česká klasika – zatímco muž má klid na práci, žena je vystavena tomu dokola obhajovat, zda na místo, na kterém je, stačí.

Minulý rok jste režírovala Marii Antoinettu v Divadle F. X. Šaldy. Představitelka titulní role Karolína Baranová získala za tuto roli Cenu Thálie. Jaká je liberecká Marie Antoinetta a jak se na ní pracovalo?

To bylo opravdu krásné setkání. Plné respektu, intenzivní práce a doma připravených svačinek. Nejen Karolína, všichni ze souboru libereckého divadla

pracovali ne naplno, ale přes čáru, a to byl prosinec, nejintenzivnější měsíc pro činohru v tří souborovém divadle. Před Vánoci jsme do jednoho onemocněli a stejně jsme se sešli, abychom nazkoušené před krátkým volnem projeli. Bylo to šílené a krásné zároveň, všichni se potili, měli teplotu nebo horečku, někdo smrkal, jiný chrchlal či dokonce mezi výstupy spal – zbylí pak vařili čaj a nápoj Samahan (na nachlazení to nejlepší!). Vedení činohry mi tehdy velkoryse umožnilo být na chvíli punkovou princeznou a udělat divokou inscenaci, která opravdu nemířila na většinového diváka. Během premiéry pár předplatitelů odešlo, při potlesku si ale ostatní stoupli. To byly emoce! Stejně jako udílení Cen Thálie. My tušili, že podruhé v řadě herečka z Liberce asi nevyhraje, a pak zaznělo Karolínino jméno. Pro mě to po té krásné spolupráci byla neskutečná radost.

V současnosti spolupracujete s Divadlem Spejbla a Hurvínka.

Jak jste se k této práci dostala?

Můj kolega a teď už i šéf David Janošek mi moc nedal na vybranou. Rozhodl se tuhle legendární značku oprášit a posunout do 21. století a řekl, že jediná se mnou. Já se nejdříve vyděla, pak o tom dlouze přemýšlela, a pak do toho šla. Kolikrát v životě se vám stane, že si opravdu vážíte svých šéfů, kteří vás podporují a věří vám? A já to tak teď mám.

Je práce v loutkovém divadle o hodně jiná?

Pro herce ano, pro mě tolik ne. Já trochu jinak ale zase vyprávím příběh. Avšak s tím rozdílem, že jak se na škole mluvilo o divadle pro děti jako o nutném zlu, které se někdy musí dělat kvůli penězům, já to beru jako privilegium. Děti jsou tak strašně chytřé a absolutně spontánní, nikdy nepřistoupí na pokrytectví, že se jim něco bude líbit, protože se to teď nosí. Miluji jejich postřehy o světě, měli bychom je, my dospělí, daleko víc poslouchat.

Jaké je vaše oblíbené Hurvínkovo dobrodružství?

Jako dítě jsem milovala krátce hrající desku Hurvínka před spaním.

Věnujete se psaní glos pro časopis Vlasta a jste také šéfredaktorka časopisu Předškolák. Kde hledáte témata pro své glosy? A jaký obsah nabízí Předškolák?

Časopis Vlasta se mnou dělal rozhovor, když byly generálky Domu Bernardy Alby právě v Moravském divadle, redaktorka Hana Halfarová byla přítomna na jedné z nich. A od té doby jsem byla skrze Facebook s redakcí v kontaktu. Tak se stalo, že mě tamější dámy několikrát oslovily napsat glosu na téma, ke kterému jsem se on-line vyjadřovala. Teď už, když nad něčím uvažuji v kontextu, přemýšlím, zda to není téma na glosu. A ono někdy je. Pro Vlastu jsem ale psala i fejetony a cestovatelské články. Já totiž pro nejruznější časopisy a noviny píšu už od školy. Byla to nutnost, musela jsem nějak finančně pokrýt momenty, kdy jsem neměla práci v divadle, teď je to už víc radost. A Předškolák? To je soubor pracovních listů určených k rozvíjení schopností dítěte, než nastoupí do první třídy, a pro mě moc hezká práce, kterou zvládnou sama v klidu s horkým čajem v ruce.

Jaké další projekty nyní plánujete?

Dopisuji text Hurvínkova vánočního záhadu pro své domovské divadlo, mám v hlavě několik glos i dalších článků a víc asi zatím nedám, protože můj velký osobní projekt, syn Rudolf Kryštůfek Severus, se hlásí čím dál tím víc o mou aktivní pozornost. Vlastně ale – abych byla upřímná, vzhledem k mé situaci, začínám přemýšlet, že bych měla udělat knihu rozhovorů s českými divadelními režiséry, kde se jich budu ptát, jak to udělaly, že nemusely po dítěti nebo dětech odejít z oboru. Je to takové naše malé tabu. Ženy režii studují a s prvním, maximálně druhým, dítětem mizí kdesi v zapomnění, na což se ale „myslí“, už když dostávají

první nabídky po škole. Nejednou jsem slyšela větu, zda to má cenu, nabízet té které režisérce práci, vždyť přece založí rodinu a bude...

Co vás osobně v divadle nejvíc baví? Teď myslím v roli divačky.

Když mě dění na jevišti pohltní. Strašně mi naopak vadí, když z jeviště cítím režijní či herecké „to stačí“ nebo, jak se říká, „na Brno dobrý“.

Jaký další režijní sen byste si chtěla splnit?

Chtěla bych dělat už jen s lidmi a divadly, kde se táhne za jeden provaz, lidem jde o smysl a netlačí od začátku na výsledek. A opakovaně si cením vedení divadel, které se nebojí pozvat tvůrce, co by případně mohli být lepší než oni, to je vzácnost.

Existuje naopak něco, co byste nikdy režirovat nechtěla?

Spejbla a Hurvínka. Och, počkat...

Máte v Olomouci nějaké oblíbené místo?

Jéjé, jistě! Samozřejmě historické centrum, kde se také odehrává má milovaná trilogie Prašina, sbírkové skleníky s kajmanem a kaktusy na Floře, cukrárnu na Ztracené, restaurace Long Story Short nebo Cà Phê District a nově boží italské bistro Mercato per tutti kousek od staré tržnice. Jo a dost se mi líbí ten váš mozaikový orloj s pracujícím lidem.

Co vám teď dělá v životě největší radost?

Že jsem se po porodu Rudíčka neztrátila sama v sobě a společně s manželem Radkem dáváme ten náš život netuctově, ale funkčně. Ono dělat věci jinak bolí, člověk se bojí odsouzení i toho, že něco udělá špatně, ale nakonec to za to stojí. Ruda je absolutní božan a je zážrak, že si nás vybral za rodiče. A pak je taky zážrak, kolik skvělých lidí se během mého těhotenství a po porodu kolem nás objevilo, někteří lidé z Moravského divadla patří mezi ně, díky za to. ●

zazraky
zrozeni.cz

Zázrak jménem POPORODNÍ BONDING

První minuty na světě jsou ty nejdůležitější, protože v nich vzniká pouto lásky. Podporujeme poporodní bonding ve Fakultní nemocnici Olomouc.

Pomůžete nám?

ZAZRAKY
ZROZENI.CZ

Sbírku pro Fakultní nemocnici Olomouc pořádá

 lorika

Diva. Vlastenka. Destinnová

Je pravděpodobně naší nejznámější a nejúspěšnější operní pěvkyní. Její podobiznu, která zdobí dvoutisícovou bankovku, ale ne každý pozná. Pro režiséru Janku Ryšánek Schmiedtovou se příběh umělkyně, vlastenky a odbojáčky Emy Destinnové stál leitmotivem pro režijní zpracování *Prodané nevěsty*, která bude mít v Moravském divadle premiéru už v červnu. Na jevišti tak neuctíme pouze velké dílo Bedřicha Smetany, ale také velkou ženu našich dějin.

Dne 26. února 1878 se narodilo do zámožné pražské rodiny Kittlových v pořadí druhé děvčátko. Rodiče, důlní podnikatel, majitel realit a milovník umění a jeho půvabná žena, ho pojmenovali Emilie a poskytli mu vše potřebné ke šťastnému dětství. Speciálně tatínek se v holčičce viděl, a tak již v jejích pěti letech mu bylo jasné, že má hudební nadání. Proto Emilce platil lekce houslí i klavíru, v osmi už měla svůj první koncert, docházela také na hodiny herectví – a ve čtrnácti pak začala intenzivně studovat zpěv u Marie Lowe-Destinnové.

Černovlasá a tmavooká Ema, jak si začala říkat, byla temperamentní mladou dámou se sametovým hlasem, kterým dokázala zpívat vysoko a přitom procítěně. Nakonec přijala i umělecké příjmení po své drahé učitelce, ale ani tak ředitel Národního divadla František Šubert jejímu šarmu a talentu nepodleh, spíš naopak: během konkurzu byl na pěvkyni sprostý – vysmál se prý jejím snahám a také jí doporučil, aby na své hysterické herectví, při kterém vypadá, že se rozčiluje, brala ledové sprchy. Emě tak vlastně otevřel cestu do zahraničí, ale odmítnutí od českého operního divadla jí i tak raniло.

Jen pár měsíců na to debutovala v Drážďanech a vystoupení sklídilo takový úspěch, že dostala okamžitě nabídku smlouvy v berlínské Státní opeře. Přijala ji a zahrála si tam brzy

i vášnivou Carmen, s jejímž osobitým ztvárněním se ucházela o angažmá v Národním divadle. Mimo to přišla s nápadem na nazkoušení nové opery Bedřicha Smetany *Prodaná nevěsta*, kde si myslela na hlavní ženskou postavu Mařenky. A jak si to vysnila, tak se také stalo, a úspěch to byl fenomenální. Sám císař Vilém začal chodit na premiéry Destinnové a německé publikum jí doslova zbožňovalo – i tak ale zpěvačka nezapomněla, odkud pochází: pravidelně pořádala koncerty českých skladatelů.

Jméno Destinnové znal brzy celý svět. Hostovala ve Vídni, a dokonce byla přizvaná, aby v pražském Národním divadle zpívala roli Carmen, se kterou jí tak ostudně v roce 1897 odmítli. Mohlo by se zdát, že šlo o vítězství, ale přijetí odbornou veřejností bylo i tak rozporuplné. Zato v roce 1905 Ema poprvé stanula před vyprodanou londýnskou Covent Garden jako Madam Butterfly ve stejnojmenné opeře Giacoma Pucciniho, a byl to opět úspěch. Jen několik málo let na to pak byla pozvána vystupovat v newyorské Metropolitní opeře. A i tady prosadila nazkoušení *Prodané nevěsty*.

V New Yorku se kolem Destinnové točilo mnoho mužů, skládali jí komplimenty, nosili kytice a drahé dárky. Tři velmi úspěšní z nich pak divě opakovaně vyznávali lásku – byli to skladatel Puccini, dirigent Arturo Toscanini a italský pěvec světového formátu,

Emma Destinnová při návštěvě Olomouce v roce 1918. Foto: Archiv MDO

tenor Enrico Carusso. Ten dokonce Emě několikrát nabídl manželství. V tisku i mezi lidmi se o nich mluvilo jako o „božské dvojici“, jenže pěvkyně mistra brala coby přítele a skvělého umělce, ne životní lásku – a kromě toho doufala, že se zamiluje a vdá za Čecha, který opravdu pochopí její duši.

Během první světové války se pěvkyně stala jako hrdá Češka součástí odboje, v nebezpečné době se zapojila do činnosti proti monarchii, a to tak, že ve svých zdobených róbách pašovala tajné informace. Třeba zašitě v podšívce, za

límecem nebo srolované do špičky boty. Za takové prohřešky hrozil trest smrti, jenže Destinnová se nebála a dlouho jí to i procházelo – až do té chvíle, kdy ji při cestě z Ameriky zadržela na hranicích rakouská policie a u divy našla kompromitující materiály. Naštěstí se za hvězdu přimluvil sám císař Vilém, a proto šla „pouze“ do domácího vězení na svém zámku ve Stráži nad Nežárkou. I tam ale byla sledovaná a nesměla cestovat, takže se alespoň snažila zabavit: napsala několik knih, zvelebovala sídlo, chodila na ryby a všemožně

jinak zkoušela nezahořknout.

Nemohla se totiž zbavit pocitu, že v životě něco zmeškala. Snad i proto se pár let po válce a vzniku republiky trochu unáhleně vdala. Dle svého přání si vzala Čecha, o dvacet let mladšího důstojníka československého letectva Josefa Halsbacha. Nebyl to nešťastný svazek, ale také ne vysloveně šťastný. Destinnová navíc byla dost nemocná, mimo to i zadlužená, a protože jí zdraví přestávalo sloužit a přibrala, tak věrna svému heslu – „*Není ničeho horšího, než když se musíte dívat na starou ženu na jevišti*“ – ukončila svou kariéru. Zpívání před vyprodanými sály, světové metropole, opera, diváci, potlesk, květiny, sláva – najednou přišla o celý svůj nádherný život, a nakonec zůstala osamocená.

V roce 1930 pak během operace oka prodělala mrtvici. Lékař ji ještě stihl dopravit do nemocnice, bylo ale už pozdě. Tak zemřela odvážná žena, která proslavila český národ po celém světě. Na její pohřeb přišly davy lidí a rakev s ostatky byla uložena na vyšehradském hřbitově národních velikánů. Těžko ale říct, zda to stačilo vyvážit fakt, že doma za svého života nikdy nedosáhla skutečného uznání. V důležitých chvílích se k ní Češi stavěli zády a ponižovali ji. Ani na vrcholu své kariéry se jí nepodařilo získat místo profesorky zpěvu na Pražské konzervatoři, o které velmi usilovala. Tak, jak ji dokázali ocenit v Berlíně, Londýně či New Yorku, v Praze ani jinde v Československu nikdy nedokázali. ●

Tento text vznikl úpravou článku, který pro časopis Časostroj napsala Janka Ryšánek Schmiedtová v roce 2023.

Zajímavosti

- ★ Pěvkyně mimo jiné i psala, skládala básně, překládala, malovala a také se proslavila coby sběratelka – doma ale schraňovala velmi podivné věci: třeba miniaturní rakvičku s kostrou nebo kostlivce, kterému říkala Ivánek!
- ★ Emma Destinnová milovala extravaganci, na noze měla ku příkladu vytetovaného hada!
- ★ Operní pěvkyně si mimo své profese líbovala také ve spiritualismu. Věřila v sílu nejrůznějších amuletů, měla svou vlastní věštinu, kde se snažila předpovídat budoucnost, a ráda také vyvolávala duchy. Dokonce prý, když měla tu správnou náladu, spala přes noc ve své rakvi.

Naše i světová Prodaná nevěsta

Stala se prakticky synonymem české opery a šířila její věhlas po celém světě. Cesta k Prodané nevěstě, tak jak ji známe dnes, však pro skladatele Bedřicha Smetanu, od jehož narození si letos připomínáme 200 let, nebyla vůbec snadná. Fakt, že operu dodnes uvádějí české i světové operní domy vypovídá o tom, že neúnavná práce na libretu i hudební podobě se autorům vyplatila a dala vzniknout dílu, které má i po více než 150 letech své existence divákům co říct.

O tom, že je *Prodaná nevěsta* skladatele Bedřicha Smetany na libreto Karla Sabiny nejslavnější českou operou, nemůže být pochyb. Nebylo to však poprvé, kdy tito dva umělci spojili své síly, aby dali vzniknout původní české opeře. První takovou operou, a vlastně první původní českou operou vůbec, byla opera *Braniboři v Čechách*. Ta vznikala v letech 1862–1863 a premiéru měla 5. ledna 1866 v pražském Prozatímním divadle. I přes rychlý sled repríz se *Braniboři v Čechách* dočkali spíše vlažného přijetí. Zatímco Sabinovo libreto bylo považováno za chabě dramaticky vystavěné, Smetanova hudba sklízela kritiku za svou těžkou patetičnost ovlivněnou wagnerianismem. Tvůrcům bylo dokonce předhazováno, že neumí stvořit dílo s národní tematikou, které by oslovilo široké publikum, a *Braniboři v Čechách* jsou dodnes nejméně hranou Smetanovou operou.

Na *Prodané nevěstě* začal skladatel pracovat hned po dokončení *Braniborů v Čechách* a úkol vytvořit národní komickou operu vzal velice vážně. Opět oslovil Karla Sabinu, aby k opeře napsal libreto, to však nechal několikrát zásadně upravit. Sám se věnoval komponování hudby a hledání odpovídajícího stylu. Později sám přiznal, že ho při tvorbě ovlivnila i kritika, které se dostalo jeho prvnímu opernímu dílu. Jako první vznikla u *Prodané nevěsty* předehra pro klavír a čtyři ruce, což nebylo v té době typické. Smetana partituru dopsal 15. března 1865 a opera měla světovou premiéru 30. května 1866 v Prozatímním divadle. *Prodané nevěstě*, kterou známe dnes, se nicméně ta původní podobala jen v hrubých obrysech.

Smetana sám totiž po premiéře dílo několikrát zásadně přepracoval. Premiérová verze opery byla napsána jako singspiel – místo zpívaných recitativů obsahovala mluvenou prózu – a byla rozdělena pouze do dvou aktů. V roce 1869 prodělala „*Prodanka*“ dvě další zásadní změny a ve své třetí verzi už byla rozdělena do tří jednání. V roce 1870 došlo k poslední úpravě díla na základě požadavků z Carského divadla v Petrohradě, kde byl dirigentem Eduard Nápravník a divadlo mělo o uvedení opery zájem. Mimo jiné došlo k úpravě prozaických pasáží na recitativy, protože ruské publikum nepovažovalo operu s činoherními

pasážemi za skutečnou operu. Z *Prodané nevěsty* také definitivně vypadl kuplet Esmeraldy a principála, který byl od prvních uvedení považován za poněkud nevhodný. Divadlo nicméně Smetanovi (poněkud kuriózně) doporučilo nedělat příliš velké škrty, protože opera, která měla pod tři hodiny, byla považována za malou, a umělci by tak byly podstatně sníženy tantiémy. Poslední, čtvrtá verze, měla svou premiéru 25. září 1870 v Praze a 11. listopadu 1871 se dočkala i svého uvedení v Petrohradu.

A právě petrohradské uvedení bylo úplně první uvedení *Prodané nevěsty* v zahraničí. Zdaleka ale ne poslední. Za Smetanova života byla opera uvedena ještě v roce 1873 v Záhřebu, aby pak dalších téměř dvacet let zůstala jen na domácích jevištích. Zásadním úspěchem bylo uvedení *Prodané nevěsty* na Mezinárodní hudební a divadelní výstavě ve Vídni roku 1892, kde ji představilo Národní divadlo. V 90. letech 19. století obletěla „*Prodanka*“ Evropu a okouzila například Berlín, Lublaň, Stockholm, Štrasburk, Londýn, Varšavu, Rigu nebo Amsterdam. V téže době už pronikala do ochotnických souborů v Americe. O její uvedení v Metropolitní opeře v New Yorku v roce 1909 se zasadila operní pěvkyně Ema Destinnová, která v tomto nastudování zpívala roli Mařenky. Premiéru, která proběhla 19. února 1909, dirigoval Gustav Mahler. Je paradoxem, že svého uvedení v New Yorku i v Buenos Aires se *Prodaná nevěsta* dočkala dřív než v Paříži, která byla tehdy považována za jakousi Mekku opery. V první polovině 20. století pak naše nejslavnější opera pokořila další kontinenty, když se představila divákům v Africe a v Austrálii.

V Olomouci uvedlo divadlo *Prodanou nevěstu* dvanáctkrát. Poprvé v roce 1920, přičemž režisér této inscenace se nedochoval, a naposledy v roce 2010 v režii Michaela Taranta. Svého nejnovějšího olomouckého uvedení se opera dočká již brzy a slibuje uctít nejen nejslavnější českou operu a dílo jubilanta Bedřicha Smetany, ale také operní divu Emu Destinnovou, která proslavila „*Prodanku*“, a českou operu vůbec, po celém světě. Premiéra *Prodané nevěsty* v režii Janky Ryšánek Schmiedtové a v hudebním nastudování dirigenta Marka Ivanoviče čeká diváky již 7. června 2024 v 19 hodin . ●

Bedřich Smetana se narodil 2. března 1824 do rodiny sládků Franze Smetany v Litomyšli jako jedenácté dítě. Jeho otec i matka Barbora Lynková disponovali jistým hudebním nadáním a malého Bedřicha v hudbě velmi podporovali. Během studií se Smetana musel protloukat, ale následně se prosadil jako hudební pedagog a věnoval se komponování. V letech 1856–1861 působil jako dirigent Filharmonické společnosti v Göteborgu. Po návratu ze Švédska se věnoval komponování, byl také kapelníkem Prozatímního divadla a zasvětil svou tvorbu hledání svébytného vlasteneckého českého hudebního stylu. V roce 1874 Smetana zcela přišel o sluch, tvořit ale nepřestal. Zemřel o deset let později 12. května 1884. Za příčinu smrti byla dlouho považována syfilis, nicméně nové poznatky naznačují, že by příčinou úmrtí mohl být chronický zánět, který způsobil nešťastný úraz v dětství. Bedřich Smetana zkomponoval 8 operních děl, devátou skladatelovou operou měla být *Viola*, tu ovšem už nedokončil, a tak zůstala pouze v podobě fragmentu. Cyklus symfonických básní *Má vlast* tvořil skladatel v letech 1874–1879 už úplně hluchý. Bedřich Smetana byl dvakrát ženatý a se svými dvěma manželkami měl celkem šest dcer, dospělosti se však dožily pouze tři.

Máte audiowalk? A mohli bychom ho slyšet?

Už vloni představilo Moravské divadlo Olomouc svůj první divadelní audiowalk, který v sobě spojuje výlet po olomouckých zákoutích i do historie divadla v nesmrtelných glosách Karla Čapka. Audiowalk Po stopách divadla namluvili herci naší činohry a nabízí zcela nový netradiční divadelní zážitek. Na jednotlivých zastaveních si navíc posluchači mohou zkusit vyluštit divadelní šifru. Ke spuštění audiowalku je zapotřebí chytrý telefon s aplikací TourStories a také sluchátka. Cenu audiowalku jsme navíc v rámci oslav Světového dne divadla snížili na pouhých 49 Kč.

Audiowalk neboli „zvuková procházka“, pokud bychom tento termín přeložili úplně doslova, je audio formát, který se v posledních letech těší větší a větší oblibě. Je hojně využíván pro potřeby městských, muzejních i galerijních průvodců, ale využívají jej také divadla a další instituce pro své umělecké projekty. Stačí si totiž nasadit sluchátka a zaposlouchat se. Díky audiowalku si tak můžete například projít celé město a dozvědět se vše o jeho zajímavostech nebo něco nového o slavných dílech a umělcích. Výhodou je, že si sami určíte své tempo, můžete si nahrávku přetočit, zastavit nebo pustit znovu a vychutnat si procházku nebo návštěvu kulturní instituce zcela podle svého.

První audiowalk Moravského divadla připravil Ateliér MDO ve spolupráci s aplikací TourStories a vezme vás na procházku nejen olomouckými uličkami, ale také po stopách divadla. Tvůrci audiowalku toužili spojit princip moderního průvodce s divadelním prostředím, a to se jim povedlo díky nadčasové sbírce fejetonů Karla Čapka, které představují divadlo tak, jak fungovalo před sto lety, a jak vlastně funguje i dnes. Sice jsou tu už jiní lidé, přišly nové technologie, ale v jádru je divadlo pořád docela stejné. Vzniká tak i zajímavá paralela s městem, které je zde již stovky let, a i přesto, že za tu dobu zažilo mnoho událostí, mělo mnoho podob a dnes zdaleka nevypadá tak, jako před sto lety, duch minulosti na nás z jeho uliček stále dýchá.

Jarní i letní měsíce lákají na procházku a s audiowalkem Moravského divadla ji můžete pojmout v netradičním stylu. Po stopách vzniku divadelní inscenace můžete vyrazit kdykoli – ráno, v poledne i večer – je totiž pouze na vás, kdy si otevřete aplikaci ve svém telefonu. Audiowalk bude bavit děti i dospělé a vyrazit na něj můžete sami, ale klidně i s přáteli, rodinou nebo třeba se psem. Toho možná povídání o divadle nezaujme, ale procházka ho bude bavit určitě. Na posluchače čeká 11 zastavení na místech spjatých s olomouckou kulturou, a i pro ty, kteří tato místa dobře znají, může být tentokrát jejich návštěva úplně novým zážitkem. A kdo chce, může se zapojit i do bonusové hry. Stačí zodpovědět na každém zastavení otázku, zapsat si správné písmeno a na konci cesty rozluštit divadelní tajenku.

Audiowalk *Po stopách divadla* vznikl jako projekt Ateliéru MDO, který je vzdělávací platformou Moravského divadla. Každý měsíc připravuje pro své návštěvníky rozmanitý program v podobě dílen, workshopů nebo otevřených zkoušek. Pořádá besedy s tvůrci i dramaturgické úvody před představením a nechává návštěvníky nahlédnout do zákulisí divadelního provozu. Veškeré informace o Ateliéru najdete také na našem webu a v sekci program se dozvíte, co pro vás Ateliér MDO chystá. ●

Sto let lásky k divadlu

Nejsme hokejový klub ani soutěž krásy. Nemáme sponzory ani nadační fondy. Díky našim inscenacím, filozofii, společensky odpovědným aktivitám a intenzivní práci si získáváme mecenáše a partnery, kteří za námi stojí, a my si jejich podpory moc vážíme. Historicky prvním mecenášem Moravského divadla se stal pan Ing. Ladislav Vitoul, který si 18. dubna převzal Cenu Olomouckého kraje za podporu v oblasti kultury.

Ladislav Vitoul je dlouholetým podporovatelem Moravského divadla Olomouc

a kultury v Olomouckém kraji obecně. V roce 2019 se stal naším historicky prvním mecenášem, a díky jeho podpoře si můžeme dovést investovat více financí nejen do výroby inscenací, ale i do rozvoje divadla.

Tento příběh se ale začal psát již před sto lety. Nepřetržitě od roku 1924 má rodina Vitoulova předplacena všechna premiérová představení s výhledem z lóže číslo 8 v I. pořadí. Z generace na generaci přechází tato tradice, která vyústila v mimořádnou spolupráci a v udělení ceny za dlouholetou rodinnou filantropii, ke které mu srdečně blahopřejeme. ●

Jak se rodí mecenáši

„V roce 1924 se narodila moje maminka Miroslava Berčíková. Její tatínek, můj dědeček, František Berčík pracoval jako ředitel Moravské banky, dnešní budova Komerční banky kousek za divadlem. Pravděpodobně z nadšení a lásky k divadlu zvolil jako dárek za narození dcerky předplatné na premiérová představení do lóže č. 8 v I. pořadí na sezonu 1924/1925.

Díky spokojenosti a zážitkům, které si z divadla odnášeli v dalším roce a následně i příštích letech, předplatné opakovali nepřetržitě 28 let.

Dědeček František Berčík, i můj druhý děda Josef Vitoul, majitel Vápenky v Měrotíně u Litovle, byli členové olomouckého Rotary klubu a pravidelně se setkávali a přátelili. Když bylo mamince asi 17 let, seznámila se zde se synem Josefa Ladislavem Vitoulem, zamilovali se a v roce 1943 se vzali.

Následně se jim narodily dvě děti – Miroslava (1944) a já Ladislav (1945) a bydleli jsme na Vápence v Měrotíně. Po druhé světové válce a znárodnění Vápenky v roce 1952 ji naše rodina musela narychlo opustit a nastěhovala se do Olomouce k rodičům maminky. Od divadelní sezony 1952/1953 pokračovali naši rodiče v návštěvách premiérových představení celých 40 let až do roku 1992.

V roce 1991 byla Vápenka na základě restitučního zákona tatínkovi vrácena a já se ujal jejího vedení, což trvá dodnes. Logicky jsem převzal i abonmá na premiéry. V této divadelní sezoně 2024/2025 je to již 32 let a 100 let od prvního premiérového představení v roce 1924. Je logické, že jsem se stal i členem Mecenášského klubu a podporovatelem našeho Moravského divadla.“

Ing. Ladislav Vitoul

Stopy: Slávka Budínová

Divadelní angažmá ji zachránilo před totálním nasazením, ale začátky u divadla pro ni nebyly snadné. Dvakrát opouštěla angažmá pro údajný nedostatek talentu, aby nakonec prorazila na olomouckém jevišti a během 10 let si získala obdiv a lásku místního publika. Slávka Budínová ztvárnila za svůj život desítky divadelních, seriálových i filmových rolí. Od narození této výrazné české herečky si 21. dubna 2024 připomínáme sto let.

Narodila se v Heřmanicích, které jsou dnes městskou částí Ostravy, jako Dobroslava Stanislava Budínová. Její mamince Albině bylo v té době už čtyřicet let a sama oplývala velkým uměleckým talentem. Zpívala, hrála na klavír a byla nadšenou ochotnicí. Uměleckou kariéru však neschvaloval její otec, a proto se vdala za Bedřicha Budína, soudního úředníka. I ten svou dceru Slávku vedl spíše k praktičtějšímu zaměstnání, poslal ji studovat na obchodní akademii a doufal, že se stane sekretářkou ve Vítkovických železárnách. Slávka mezitím chodila na soukromé hodiny k herečce Marii Rýdlové, která pro Slávku nakonec zřídila i angažmá v ostravském divadle. Nejen, že se Slávce splnil sen o povolání herečky, ale vyhnula se tak i totálnímu nasazení, a její otec souhlasil, že alespoň do konce války může Slávka do divadla nastoupit.

Mladá elévka se od začátku musela popasovat s rolemi naivních holek, Slávka na ně ale nebyla úplně stavěná. To vedlo až k její výpovědi z ostravského divadla a v roce 1947 musela odejít do angažmá do Pardubic. Kromě toho, že se Slávce stýskalo po rodičích a po domově, opakoval se opět problém s rolemi, do kterých byla obsazována, a i z Pardubic nakonec musela odejít. Třetí angažmá ji zavedlo do Olomouce, do tehdejšího Divadla Oldřicha Stibora, kam nastoupila v roce 1950. V úplných začátcích ji i zde čekalo pár rozpačitých naivek a zdálo se, že se historie

bude opět opakovat. Nakonec se však tehdejší režisérům podařilo rozeznat Slávčin talent, který spočíval v silných ženských postavách a charakterních rolích. Těch ztvárnila v Olomouci přes padesát. Mezi nimi zářila třeba jako Kateřina v Shakespearově *Zkrocení zlé ženy*, zahrála si Nezvalovu hrdinku *Manon Lescaut* nebo Věru Mixovou v *Srpnové neděli* Františka Hrubína. Jejími hereckými kolegy byli František Řehák, Josef Bek nebo Ilja Racek.

V roce 1960 odešla do pražského angažmá do divadla E. F. Buriana, a i v Praze se skvělé role a příležitosti jen hrnuly. Na divadelních prknech ztvárnila třeba Natašu ve *Třech sestřích* nebo Emiliu Marty ve *Věci Makropulos*. Natočila například seriály *Sňatky z rozumu*, *Pan Tau* nebo *Byl jednou jeden dům*, a také desítky filmů, mezi které patří *Případ pro začínajícího kata*, *Vražda v hotelu Excelsior* nebo *Noc na Karlštejně*. Většinou ztvárňovala silné a temperamentní ženy. Jejím posledním seriálem byly *Pomalé šípy*, ve kterém si mimo jiné

zahrál i její kolega z Olomouce Josef Bek. Poslední film natočila Budínová v roce 2001.

V roce 1977 se v Ulánbátaru během natáčení filmu *Ve znamení Tyrkovy hory* vdala za režiséra Ivo Tomana a do jeho smrti s ním žila ve svém domě na Klárově, jehož rekonstrukci se dlouhá léta věnovala. Dům vybavila starožitným nábytkem a do jeho oprav a dostavby investovala víceméně všechny své peníze. Po smrti manžela v roce 1994 byla Budínová hodně osamělá. Dům nakonec přepsala na starožitníka Rudolfa Příhodu s příslibem, že z něj vybuduje divadelní muzeum. Slávka Budínová zemřela 31. července 2002. O pár dní později, na začátku srpna, se jejím domem na Klárově prohnala stoletá voda a významně ho poničila. Příhoda nakonec svému slibu nedostál. Prodal ho a dnes je v něm muzeum slivovice. ●

Rubrika Stopy se věnuje osobnostem, které se významně zapsaly do historie olomouckého divadelnictví.

Inspiruje mě industriální krajina a člověk v ní

K focení se dostal přes experimentální tanec a před více než dvaceti lety začala jeho spolupráce s Divadlem Petra Bezruče. Dvorním fotografem oblíbeného ostravského divadla je Petr Hrubeš dodnes. Zároveň je také kameramanem a spolupracuje i se svou manželkou fotografkou Ditou Pepe. „Za mě je ideální dávat lidem fotku až tak po pěti letech, to funguje nejlíp,” říká.

Vzpomínáte si, kdy jste vyfotil svou první fotku?

Popravdě si na to úplně nevzpomínám. Když ale pominu to, že jsem vyfotil třeba krajinu u Havířova a řeku Lučinu, což bylo spíš takové zkoušení s foťákem, tak první fotku, kde jsem už opravdu pracoval s nápadem a s nějakým konceptem, jsem vyfotil těsně po gymplu na pomaturitním studiu angličtiny. Chtěl jsem vytvořit kontrast sídliště Dubina s postavou jakéhosi „anděla“. Fotka pak vypadala tak, že moje spolužačka představovala toho „anděla“ – měla dlouhé vlasy a držela starou knihu – a já jsem ji fotil před kasinem na ulici na Dubině. Tehdy jsem ještě tak dalece nepromýšlel šaty, tak na sobě měla nějakou bílou deku. To byla asi moje první koncepční fotka.

A kdy jste se rozhodl, že fotografování je to, čím se budete živit?

V Havířově jsem se věnoval experimentálnímu tanci a působil jsem ve dvou tanečních skupinách. Jedna se jmenovala Experiment, tu vedl Libor Ryšánek a chodily tam i některé mé spolužačky. Bylo to hrozně zajímavé období, bavilo mě to, měli jsme třikrát týdně trénink a dělali jsme choreografie třeba na U2 nebo Petera Gabriela. Následně z toho vznikla i druhá taneční skupina, která se jmenovala Projekt 94. V té době jsem začal zjišťovat, že mám vlastní choreografické nápady, které si představuji jako fotku. Navíc jsem v té době objevil knihu Jana Saudka, což mě taky ovlivnilo, do té doby jsem ho neznal. Bylo mi tehdy asi 17. Jako o zaměstnání jsem pak o fotografování začal přemýšlet na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě, tam už jsem začal chápat, že bych se tím mohl živit.

Co nejradši fotíte?

Dá se říct, že nejradši fotím lidi. Mám rád, když s nimi můžu pracovat právě tím choreografickým způsobem. To znamená, že mám rád fotografii koncepční, stylizovanou, kdy vytvářím nějaký příběh nebo když s tím člověkem vzniká kontrast s prostředím. Tím, že jsem z Ostravska, tak mě vždycky inspirovala industriální krajina a člověk v ní. Je ale pravda, že dnes, když jsem

už trochu starší, tak mám rád i dokumentární fotku. Mám širší obzory, takže už to není jen ta inscenovaná, i když je mi asi pořád nejbliž.

Co naopak fotíte nerad?

Pro mě je to spíš o situaci, ve které fotím. Nejsem rád, když mám na focení málo času, když focení není připravené nebo když jsem vtažen do nějakého projektu, například reklamního, který není domyšlený. To je pro mě pak hrozně těžké vyfotit dobrou fotku. Já totiž moc nerozlišuji volnou tvorbu od té zakázkové. Možná se to časem změní. Určitou dobu to tak

i bylo, že jsem to rozlišoval, teď se ale většinou můžu v zakázkové tvorbě realizovat a přinést svůj nápad, a to mě baví. Je mi jedno, co fotím, když to má smysl. Před pár lety jsem chytl druhou mízu. Sice jsem nikdy neměl období, kdy by mě focení vůbec nebavilo, ale poslední roky je tomu právě naopak – baví mě všechno a hodně. Třeba i focení divadelních představení, což je skvělý adrenalin, nebo reportáž, kterou jsem zase fotil například v rámci spolupráce s Janáčkovou filharmonií Ostrava. Baví mě prostě různé formy focení. Před 15 lety bych odpověděl, že tohle přesně mě nebaví, fotit představení nebo reportáž, řekl bych, že to není moje parketa. A to se u mě v posledních letech změnilo.

Už dvacet let fotíte pro Divadlo Petra Bezruče v Ostravě a stal jste se jeho dvorním fotografem. Jak tato spolupráce začala? A jak pokračuje dnes?

První fotky jsem u Bezručů vyfotil myslím v roce 2003. Začalo to fotkami do něčeho, čemu se časem začalo říkat „Obludárium“, a jsou to vlastně fotky umístěné ve foyer. Tehdy jsem dostal nabídku od Tomáše Suchánka, abychom nějak zajímavě vyfotili herce. Za tu dobu se tam skoro všichni vyměnili, včetně ředitele, ale pár z těch, se kterými jsem začínal, tam se mnou ještě jsou. Je těžké si připustit, že už to je tak dlouhá doba. Leda bychom tvrdili, že tam fotím od desíti let (*smích*). V současnosti pro Bezruče fotím koncepční fotky, takže již výše zmíněné „Obludárium“, které se stalo pojmem a moc mě to baví. Dneska

bych to asi fotil jinak, ale zjistil jsem, že už nemůžu ustoupit z té formy, takže v tom zůstávám a snažím se pořád přicházet s novými nápady. Dál pro ně fotím plakáty, u kterých je důležitá také grafika, kterou dělá Honza Kulich, a je to výsledek naší spolupráce, a pak bezručácké kampaně. Párkrát jsem ale fotil i inscenace, třeba *Šikmý kostel*, *Sen čarovné noci*, *Otce* nebo třeba *Karamazovy*.

Pro sezonu 2024/2025 jste se stal také fotografem Moravského divadla Olomouc. Máte za sebou focení kampaně k předplatnému i několika plakátů, přičemž focení *Labutího jezera* obletělo republiku. Jak to zatím hodnotíte?

Určitě pozitivně. Jsem rád, že mám možnost pro olomoucké divadlo udělat sérii plakátů, protože se mi líbí výzvy. Tady je pro mě výzva třeba to, že se plakáty fotí s větším předstihem, že jich je tolik a fotí se pro tři různé soubory. Je to zároveň výzva, ze které jsem trochu nervózní, aby to, až budou všechny vedle sebe, mělo nějakou linku, abych se moc nerozkročil, protože já si s formami rád hraju a mohlo by se stát, že to někam ulítne a pak už to nebude působit kompaktně. I u tohoto projektu se držím svého tématu, které je „člověk vs. prostředí“, a užívám si možnost pracovat s novými místy, protože přece jen Ostravu mám už dost prochozenou, a tady mě baví objevovat. Plánujeme určitě fotit i mimo Olomouc, po celém kraji, na zajímavých místech, která mě inspirují.

Když se podívám zpětně na focení *Labutího jezera*, tak mám radost, protože to byla velká akce, a zároveň zpětně víme, že jsme nakonec měli pouze tento jediný den, kdy to šlo vyfotit, protože žádné další mrazy nepřišly. Měli jsme štěstí a sluší se poděkovat baletnímu souboru za jeho přístup, protože odvážně nasadili na fotku primabalerínu Sawu, se kterou byla opravdu skvělá spolupráce a muselo to pro ni být velmi náročné. Velké poděkování patří ale celému týmu, produkci i technice, protože pro nás zajistili vše potřebné včetně zázemí, které v těch mrazech bylo velmi důležité. A taky bych chtěl ocenit práci grafika Petra Macháčka, který do tvorby plakátů i do výsledné podoby ABO kampaně vnáší důležitý pohled a velké množství práce.

Fotil jste v mnoha zajímavých exteriérech. Která lokace pro vás byla největší výzvou?

Je zajímavé, že se mi stává, že když najdu lokaci, která se mi zdá zajímavá, přijedu tam a začnu si komponovat záběr, tak zjistím, jak velký oříšek je ji zachytit způsobem, aby vyzněla její obdivuhodnost nebo zvláštnost. Paradoxně se mi stává, že nakonec je mnohem zajímavější lokací garsonka v paneláku s nízkými stropy. Právě Plumlov byl pro mě také oříšek, protože jsem chtěl, aby byl na fotce zámek rozeznatelný, ale zase jsem ho nechtěl ukazovat moc, aby neubíral pozornost od příběhu. Když jsem chtěl udělat zrcadlový odraz, abych ještě víc podpořil led, tak se mi baletka v tom obraze příliš zmenšovala, což jsem taky nechtěl. To jsou takové typické peripetie pro mě jako pro fotografa, aby se mi z té lokace podařilo získat maximum.

Velkou výzvou bylo třeba focení plakátu k inscenaci *Bezruč?!* v režii Martina Františáka, který jsem fotil s Honzou Vápeníkem a hledal jsem typický ostravský motiv. Nakonec jsem se rozhodl, že takovým motivem bude šachta, ale když jsem hledal v Ostravě to správné místo, tak jsem zjistil, že jich moc není. Někde třeba trčela šachta, ale hned vedle stála benzínka, nebo změř baráků a měl jsem opravdu problém najít v Ostravě čistý záběr, kde bude šachta a komíny, prostě tak, aby si každý řekl „jo, to je Ostrava“. Nakonec jsem to našel, ale zároveň to bylo místo, které bylo hodně frekventované, jezdila tam auta a tramvaje, takže to focení bylo těžký adrenalin. Zkomponovat to tak, aby byla vidět jak šachta, tak Honza, a do toho ještě, aby tam byl správný pohyb, bylo opravdu náročné.

Jaký je vlastně kompletní proces vzniku takové fotky, ze které se pak stane plakát?

Hodně záleží už na titulu, jak moc je známý, nebo naopak neznámý. Jestli mám představu o tom, jak inscenaci pojme režisér. Je to taky trochu rozpor fotografa, nebo alespoň já to tak mám, jestli se fotkou přibližovat právě konkrétní podobě inscenace. Tohle všechno řeším a rozhoduji se, kterým směrem jít. Jsou projekty, u kterých se můžu vydat kam chci já a naplnit představu, kterou si vytvořím

ve svém světě a je to moje reflexe na danou inscenaci, ale většinou se ji snažím protnout s realitou. Na začátku o tom prostě hodně přemýšlím, kudy chodím, kudy jedu, nad tím dumám, a první věc je pro mě vymyslet, kde se to bude fotit.

Když to vztáhnou třeba na focení druhého baletního titulu, inscenace *Concerto Fantasy*, tak jsme se o tom na začátku bavili se šéfem baletu, protože jsem potřeboval získat vhled do toho, jakým způsobem se to bude dělat. Následovala obhlídka prostoru v jedné z budov Univerzity Palackého, který mi doporučila produkce divadla. Prošel jsem si ho a našel místo, které se mi velice líbilo, a už jsem najednou viděl, co bych s těmi tanečníky mohl dělat. Vznikla moje choreografická vize, kterou jsem chtěl proměnit ve výslednou fotku. Za plakátem je tedy hodně přemýšlení a vymýšlení, ale samotné focení už je pak krátké. Tady se hodí parafrázovat Hitchcocka, který říkal, že „scénář je napsaný a teď už to stačí jen natočit“. U fotky je to podobné, i když to „jenom“ bych bral s rezervou.

Žijeme v době, kdy většina z nás si nosí foťák v kapse a zažíváme nástup umělé inteligence. Bojíte se, že vás nahradí?

Vnímám to jako součást vývoje. Dnes jsou mobily, které fotí opravdu krásně, a kdybych nebyl fotograf, ale spisovatel, tak jsem z toho nadšený. Vlastně i jako fotograf jsem z toho nadšený, protože pro focení momentek, rodinných nebo deníkových fotek mi přijde skvělé mít v kapse takový přístroj. Nepatřím k těm, co by na to nadávali. A co se umělé inteligence týče, na to neumím odpovědět, protože mně přijde, že je to super. Připomíná mi to kouzelný prsten z *Arabely* a další kouzelné předměty, které jsem jako dítě chtěl mít. Přijde mi, že v té virtuální rovině je to dost podobné. Něco si představím, otočím kouzelným prstenem a stane se to. Vnímám AI jako nového hráče na trhu, na našem vizuálním hřišti, na kterém bude stále postupovat. Osobně to vnímám hlavně jako výzvu, i když to samozřejmě může být můj konec. To nevím, ale doufám, že ne a že se do budoucna bude cenit u fotek, u filmů, nebo třeba u literatury, že to bude práce lidí, stejně tak jako dnes oceníme dobrého řemeslníka a jeho ruční práci.

Vy jste ale před těmi dvaceti lety také fotil úplně jiným foťákem, než fotíte dnes. Jak se pro vás v posledních dvaceti letech ve fotografii projevil rapidní technický pokrok, který všichni zažíváme? A jak ovlivnil vaši práci?

Byl to opravdu velký skok. Před dvaceti lety, když jsem fotil na filmy a diapozitivy, jsem si nemohl dovolit tolik experimentovat a byla to hodně jiná práce. Krásná práce. Napětí, adrenalin a touha udělat technicky skvělou fotku byly obrovské. Když jsem odnesl fotku do laboratoře, čekal až mi ji vyvolají a modlil se, aby to vyšlo, a pak ji dal na světelný pult a zjistil, že je to tam, že ta fotka vyšla, tak to mi stačilo. Bylo vlastně hotovo a bylo to krásné, to mi chybí.

Dnes jsem to přetransformoval do toho, že to chci vidět hned. A nejde jen o to, že to vidím já, ale že to hned můžu ukázat i lidem, které fotím. Protože oni třeba stojí na silnici, cítí se tam všelijak, je jim zima a vůbec jim nepřijde, že je to místo, kde bych mohl vyfotit nějakou super fotku. Pak jim to ukážu a oni tam vidí úplně jinou realitu, což mi může pomoci, abych je motivoval pokračovat a docílit té nejlepší fotky. Hrozně rychle jsem si na to zvykl, což mi ze začátku možná trochu uškodilo, protože digitály ještě nebyly tak kvalitní. Rozhodl jsem se pro ně hned na začátku, a nakonec se ukázalo, že to není úplně ono, že fotky, které jsem fotil starým způsobem na střední formát tehdy vypadaly mnohem líp než první digitální. Takže jsem měl i období, kdy jsem si říkal, že jsem měl dál fotit radši na film nebo na diák.

Dneska už se ale doba změnila. Používám digitální středofórmát a to vyvolávání v laboratoři, které mi chybí, si nahrazuju post procesem, kdy sedím doma, koukám na fotky na velkém monitoru a porovnávám je. Je to velice komfortní, protože kdysi se to dělalo s lupou. To mě baví. Dnes je šílená doba pro fotografy i v tom, že co půl roku vychází nějaká novinka, pořád se něco zlepšuje a je to hrozné, protože si člověk něco koupí a za dva roky má v podstatě starou techniku.

Co můžeme udělat my laici pro to, aby naše fotky, třeba z mobilu, vypadaly o něco líp?

Hlavní tip je, abyste si vyčistili čočku (*smích*). Na to lidi zapomínají a pak se diví, že jsou fotky rozostřené. Uživatelům iPhone doporučuji portrétní režim, ten je moc hezký, působí to právě dojmem středofórmátu. Pak ještě můžu zmínit takové obecné rady, které ale fungují, což je třeba mít za hlavou čisto. Ať za vámi není tisíc rušivých věcí a ať už fotíte člověka, svého pejska nebo i to kafe, tak přemýšlejte nad čistou kompozicí, aby tam toho nebylo moc, protože všeho moc škodí.

Bojujete často s tím, jak se lidé přijímají na fotografiích? Je běžné, že se lidé neradi vidí na fotce?

Já myslím, že ano, že to lidé tak mají, a naprosto to chápu, protože to tak mám i já. Když se nás to týká, když jsme na fotce my, tak nás často vůbec nezajímá, že je za námi nějaká duna nebo super nebe nebo sedíme na krásném oslovi, ale prostě nás zajímá, jak tam vypadáme a jestli jsme

podle svých představ. Spousta lidí má o sobě vysoké mínění, takže i když fotograficky je ta fotka super, tak člověk vnímá spíš, jestli přibral, zhubnul nebo jaké má vlasy. Už jsem si zvykl na to, že

první přijetí je různorodé a někdy i úplně negativní, i když je to nepříjemné a těžké. Za mě je ideální dávat lidem fotku až tak po pěti letech, to funguje nejlíp. Tisíc let nazpátek se lidé viděli maximálně ve vodní hladině, a to se ještě dívali dolů, takže to bylo celé zkreslené... a asi jim bylo líp.

Máte nějaký profesní vzor? Zmiňoval jste na začátku Jana Saudka...

Saudek mě sice inspiroval a jeho fotky se mi líbí, ale nějak zásadně se k němu nevracím. Vzorem mi byl třeba Richard Avedon, fotograf, který už je téměř dvacet let po smrti, ale fotil skvělé věci. Dodnes mě třeba překvapuje Annie Leibovitz, kterou už asi lidé znají více a vědí, že je to americká fotografka. Nemůžu říct, že by byla můj vzor, ale hrozně mě baví, že už má sice svůj věk, ale pořád fotí skvělé věci. To se mi na ní moc líbí, že nešla do nějakého kompromisu, že nezaujala neutrální postoj. Obecně je těch fotografů hodně, nejvíc mě ale zajímají dokumentaristi.

Poslední práce, která mě teď skoro až dojala, byla práce Bohdana Holomíčka. Máme doma jeho knížku a je to nádherná kniha plná úžasných poetických fotek. Mám rád Viktora Koláře, ostravského fotografa, mám moc rád Rafala Milacha, což je polský fotograf, který fotí politickou fotku a jeho práce je podle mě naprosto skvělá. Lidé, kteří mě zajímají, vůbec nemusí dělat tu stejnou fotku, co dělám já.

Inspirují mě i malíři, mám velmi rád Martina Kuriše, který měl mimochodem před dvaceti lety výstavu v Olomouci v galerii Caesar, a asi o něm není úplně slyšet, ale jeho tvorba ze začátku milénia je skvělá a inspirovala mě i moji ženu Ditu. Oběma se nám to moc líbilo. Máme rádi i filmy Jana Švankmajera. Inspirace je všude.

Nejste ale jenom fotografem. Co ještě vás živí?

Věnuji se ještě kameře, pracuji celý život jako televizní kameraman. Takže jsem na volné noze vždycky fotil i točil a obojí mě živilo. Dneska ale dělám i hodně soukromých projektů a natáčení, ať už jde o klipy, hudební projekty, dokumenty. Teď mám třeba roztočený dokument o mém kamarádovi fotografovi Romanu Francovi, který se věnuje skupinovým fotkám a dělá krásné věci.

Taky spolupracuji se svou ženou Ditou Pepe, třeba na jejích knižních projektech. Prostě se v různých formách věnuji vizuálu.

A když nepracujete, jak odpočíváte?

Jsem doma, nemám úplně koníčky v tom smyslu, že bych někam odjel, spíš se věnuji rodinným akcím. K narozeninám jsem navíc dostal pejska, který je mimochodem z Olomouce, velkého knírače kříženého s tibetskou dogou, který se jmenuje Jim, podle Jima Morrisona. To je můj miláček a s ním chodím na dlouhé procházky, což je takový můj relax.

Co vám dělá v životě největší radost?

Je to rodina. Uvědomuji si, jak je super, když se neřeší vážné věci, jako je třeba nemoc, a vážím si toho. Takže mám radost, že se naše starší dcera dostala na vysokou školu a že ta mladší je spokojená na waldorfském lyceu. Za tohle jsem fakt rád. Za to, že nějak fungujeme. ●

Děkujeme našim partnerům!

ZŘIZOVATEL A DALŠÍ VEŘEJNÁ PODPORA

Zřizovatelem Moravského divadla Olomouc je statutární město Olomouc.

Za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Olomouckého kraje.

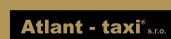

Za finanční spoluúčasti EU prostřednictvím NPO a MK.

HLAVNÍ PARTNEŘI

PARTNEŘI

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

DALŠÍ PARTNEŘI

Univerzita Palackého v Olomouci

za oponou

Vydává Moravské divadlo Olomouc
pro propagační účely zdarma